

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer[®]

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

ITC 2021:

- Openingstoespraak
- De onderverdeling van manas
- Hoe de Damodar-methode werkt
- Gebed en aspiratie

Esoteric Teachings
deel 9 van G. de Purucker

Heeft elk individueel
wezen een uniek
karakter?

Zijn er volkeren
zonder spirituele
leiding?

Impressie van ITC 2021

p. 98

In dit nummer zijn de openingstoespraak en twee keynote-lezingen opgenomen, aangevuld met enkele zeer waardevolle teksten uit de theosofische literatuur.

Redactie

ITC – Openingstoespraak Een denkvermogen dat het Universum omvat

p. 99

In zijn openingstoespraak gaat Herman C. Vermeulen in op de missie van *International Theosophy Conferences* (ITC) en geeft hij een verhelderende visie op ‘Theosofie is niet een doel, maar de weg’.

Herman C. Vermeulen

De onderverdeling van manas Lezing ITC 2021

p. 104

Voor veel mensen is hun eigen bewustzijn, hun denken, nog een groot raadsel. Aan de hand van de theosofische kennis die H.P. Blavatsky aanreikte, kan een beeld opgebouwd worden van de zeven niveaus van ons denken. Deze kennis kan ieder in zichzelf controleren en toepassen. Na de tekst van de lezing volgen nog enkele citaten die het beeld verrijken en verdiepen.

Erwin Bomas

Hoe de Damodar-methode werkt Lezing ITC 2021

p. 111

Wat is Contemplatie? Damodar beschreef dat in enkele artikelen op basis van de Theosofia. Daarom zijn we dit ‘de Damodar-methode’ gaan noemen. Deze leert ons om met beide benen in het dagelijks leven te staan, en toch een rijpe en diepgaande en universele visie op het leven vast te houden, die deze uiterlijke wereld geheel overstijgt en tot in die goddelijke en geestelijke delen van ons reikt. Het artikel wordt afgesloten met enkele citaten uit Damodar’s artikelen.

Joke Vermeulen

Gebed en aspiratie

p. 117

De inspirerende gedachten die G. de Purucker in deze tekst geeft, sluiten bijzonder goed aan bij het thema van ITC 2021: ‘een denkvermogen dat het Universum omvat’.

Gottfried de Purucker

Esoteric Teachings deel 9 van G. de Purucker

p. 119

We zetten onze besprekingen van de *Esoteric Teachings* van Gottfried de Purucker voort met deel 9.

Barend Voorham

Theosofie in de Natuur Heeft elk individueel wezen een uniek karakter?

p. 122

Dat wijzelf een eigen karakter hebben, waarmee we ons onderscheiden van onze medemensen, is overduidelijk. Maar hoe zit dat met individuele dieren, planten, mineralen, elementalen? En met ‘goden’, wezens die veel verder ontwikkeld zijn dan de mens?

Henk Bezemer

Uw vragen

127

- » Buddha’s
- » Zijn er volkeren zonder spirituele leiding?

Impressie van ITC 2021

Van 28 juli tot 1 augustus vond de jaarlijkse conferentie van het ITC (International Theosophy Conferences) plaats. Ook dit keer, vanwege de COVID-19 pandemie, konden we niet fysiek bij elkaar komen en maakten we gebruik van Zoom. Het ITC is een platform waarin Theosofen van allerlei organisaties en uit vele landen elkaar ontmoeten om gezamenlijk te studeren en elkaar te steunen in het werk om de Theosofie de rechtmatige plaats in de wereld te geven. De laatste jaren is steeds meer de nadruk komen te liggen op het uitwisselen van ideeën naar aanleiding van een thema. Dit jaar was het thema ontleend aan een zin in een van de Stanza's van *De Geheime Leer: A Mind embracing the Universe* (een denkvermogen dat het Universum omvat). In enkele korte lezingen werden kerngedachten aangedragen waarover Theosofen uit verschillende landen in workshops van gedachten wisselden. Elke dag stond in het teken van een sub-thema: Wat is het denkvermogen? Wat is nodig om een omvattend denkvermogen te ontwikkelen? Hoe kunnen we het Universum omvatten met ons denken? De *board* (het bestuur) van het ITC had ter voorbereiding op de conferentie inspirerende theosofische teksten over de verschillende thema's verzameld en, in drie talen, op de website van het ITC gezet.

De grote uitdaging van de *board* van het ITC was de conferentie in drie talen te houden: Engels, Spaans en Portugees. Daardoor konden ook mensen die het Engels niet machtig zijn, maar wel Spaans of Portugees spreken, deelnemen. De lezingen werden in drie talen, via drie verschillende kanalen van Zoom, gepresenteerd. Tijdens de plenaire meetings werd alles vanuit het Engels in het Spaans en Portugees vertaald en omgekeerd. De workshops waren opzettelijk zo samengesteld, dat Theosofen uit verschillende landen, die elkaars taal niet of slecht spraken, toch bij elkaar zaten. Met behulp van tolken kon iedereen de gedachten van anderen begrijpen en zijn eigen visie op het thema geven. Deze uitwisseling is erg belangrijk. Het is namelijk vanwege *kruisbestuiving*, zoals dat door het ITC genoemd wordt, waardoor de Theosofia een grotere rol in de wereld kan spelen. En omdat er Theosofen uit alle windstreken deelnamen – er waren bezoekers van vier continenten – was er inderdaad sprake van een zeer vruchtbare kruisbestuiving.

Veel deelnemers waren razend enthousiast. Niemand had zich gestoord aan het feit dat de gedachten steeds vertaald moesten worden. Velen vonden dat zelfs een voordeel, want dan kreeg je langer de tijd om over het idee na te denken.

Een uiterst hartverwarmende reactie kwam van een in lichaam wat oudere dame — maar qua bewustzijn was ze nog zeer jong! Ze vertelde dat ze al meer dan zestig jaar lid van een theosofische vereniging was, maar dat dit de eerste keer was dat ze met Theosofen van andere organisaties sprak, wat voor haar een heel inspirerende ervaring was.

De redactie van *Lucifer* heeft de Opening en een tweetal lezingen in het Nederlands vertaald. Daarbij hebben we enkele fragmenten van de op de website geplaatste literatuur opgenomen, zonder welke de lezingen minder goed te begrijpen zijn en die, in sommige gevallen, aanvullende gedachten geven. Verder hebben we een artikel van Gottfried de Purucker opgenomen, 'Gebed en aspiratie', omdat dit op uiterst heldere wijze antwoord geeft op de vraag hoe we met ons denken het Universum kunnen omvatten.

ITC zal een verslag maken van alle lezingen en alle literatuur. Dat verslag zal waarschijnlijk in drie talen worden gemaakt. De redactie zal u hiervan op de hoogte houden.

Alle lezingen staan op het YouTube kanaal *International Theosophy Conferences*. De literatuur (Engels, Spaans en Portugees) is te vinden op: www.theosophyconferences.org.

Redactie

ITC – Openings- toespraak

Een denkvermogen dat het universum omvat

Welkom allen. Het is me een groot plezier om zoveel bekende en ook nieuwe mensen te zien. Wij zullen de komende vier dagen samenwerken om onze theosofische kennis te verdiepen en uit te wisselen.

Dit jaar zal ITC haar conferentie vanwege de COVID-19-pandemie voor de tweede keer met Zoom houden. We hebben gezien dat Zoom in het afgelopen jaar een geliefd medium in de theosofische gemeenschap is geworden. Dat is heel begrijpelijk, want Zoom zorgt voor gemakkelijke en goedkope communicatie. Een persoonlijke ontmoeting is natuurlijk beter, maar vergt meer inspanning in tijd en geld. Zoom is daarom een uitstekend alternatief.

Dit jaar proberen we de conferentie in drie talen te houden: Engels, Portugees en Spaans. Werken met meer talen vergt meer inspanningen, zowel met betrekking tot menskracht als techniek.

Om onze sub-thema's evenveel aandacht te geven, hebben we onze conferentie met één dag verlengd, zodat elk sub-thema, voorzien van een passende introductie en een workshop, in een volledige dag besproken kan worden.

Het hoofdthema is zeer uitdagend: *Een denkvermogen dat het Universum*

omvat. Deze zinsnede kun je vinden in H.P. Blavatsky's meesterwerk, *De Geheime Leer*.

Missie van ITC

Behalve een welkomstwoord is een openingstoespraak altijd een uitstekende gelegenheid om iets te zeggen over de komende ITC omdat de missie van ITC niet altijd even goed wordt begrepen.

Een punt van kritiek (dat een enkele keer geuit wordt) op de doelstellingen van de ITC, is dat ze veel te strikt zijn, te principieel. Dat zijn ze niet. Ze zijn van grote waarde, een uitstekende gereedschapskist die onze theosofische oorsprong goed weerspiegelt en een neutraal en bovenpersoonlijk platform is voor studie en uitwisseling. Laten we heel duidelijk stellen hoe wij dit zien: elke theosofische vereniging of organisatie moet waken over de rechten van haar leden, de vrijheid van geweten, de vrijheid van denken en de vrijheid van meningsuiting. Dit zijn universele rechten die ook buiten de theosofische wereld gelden. Om ons te ontwikkelen hebben we vrijheid nodig. Vooruitgang wordt alleen geboekt als wij zelf onderzoeken, als we iets voor onszelf kunnen bewijzen en ervaren. Niet door wat we moeten geloven.

Geloof zal onze innerlijke vermogens niet doen ontwikkelen. Net als spieren sterker worden door ze te gebruiken, worden de hogere kwaliteiten van ons denken sterker als we ze gebruiken.

Doelstellingen van ITC

Om de doelstellingen van ITC te citeren:

1. Het handhaven van de door H.P.B. uiteengezette principes van de Moderne Theosofische Beweging, als een levende kracht in de geesten en harten van de Mensheid. Daarbij wordt het onderzoek van verkenningen in het licht van haar leringen aangemoedigd.
2. Het bevorderen van wederzijdse zinvolle communicatie, begrip en wederzijds respect tussen de theosofische hoofdstromingen, waardoor een blijvende spirituele Eenheid gestimuleerd wordt.
3. Een platform te zijn, dat de jaarlijkse internationale Conferentie van Theosofische Organisaties ondersteunt en sponsort.
4. Het verenigen van mensen door het met elkaar delen van de Filosofie van Theosofie door middel van het bestuderen en verdiepen van Religie, Filosofie en Wetenschap vanuit theosofisch oogpunt.

Hier staat ITC voor. Ze neemt een zeer duidelijk standpunt in, dat niet alleen tot uiting komt in de doelstellingen, maar ook in de statuten en de verklaringen.

Als wij ITC vertegenwoordigen, in welke functie dan ook, moeten wij bereid zijn de idealen van ITC boven onze persoonlijke idealen te stellen. Als functionarissen nemen we een verantwoordelijkheid op ons.

Niemand wordt gedwongen om een verantwoordelijke functie in een theosofische organisatie te aanvaarden, maar als je die functie hebt, verwachten wij dat je die als zodanig vervult. Als je politieagent wordt, wordt van je verwacht dat je boven alles de wet gehoorzaamt.

Voor onze conferenties zijn onze doelstellingen een gemeenschappelijke basis om theosofische ideeën uit te wisselen. Net zoals wiskundigen hun axioma's hebben – een reeks stellingen waarop alle wiskunde is gebaseerd, en die aantoonbaar juist zijn, althans binnen het universum waarin wij leven – zo hebben wij, Theosofen, als onze basis van alle theosofische leringen de drie grondstellingen die in *De Geheime Leer* staan. Alles kan herleid worden tot deze drie stellingen, die veel verheffender en uitdagender zijn dan de axioma's van wiskundigen en alle andere stellingen van de wetenschap.

De Theosofie is niet een doel maar de weg

Misschien kan het helpen door de vraag te stellen: wat is ons standpunt? Wat is de waarde van ons eigen begrip in relatie tot de Theosofie? We kunnen dit als deze stelling formuleren: *De Theosofie is niet een doel maar de weg*. Dit behoeft nadere toelichting.

Ik ga in deze lezing een symbool gebruiken. Het is niet zonder gevaar om een symbool te gebruiken, maar als we ernaar kijken met een buddhische en niet een intellectuele visie, dan zal het ons helpen het grote geheel te begrijpen. Om deze stelling uit te leggen maak ik gebruik van drie sleutelwoorden: *Theosofie, doeleinde, pad of weg*. Laten we beginnen met Theosofie.

Theosofie en Theosofia

Theosofie is niet hetzelfde als *Theosofia*. Theosofie is een subset, een beperkt deel van Theosofia. Theosofie is afgeleid van het Griekse *Theos-Sophia*: Wijsheid van de Goden. Is er een verschil tussen Theosofie en Theosofia? Zeker, dat is er.

In 1875 werd op initiatief van de Meesters, met de hulp van Blavatsky en anderen, een impuls gegeven om de Oude Wijsheid, die grotendeels in het Westen verloren was gegaan, opnieuw bekend te maken. Het was een heel krachtige impuls.

De impuls was een renaissance (wedergeboorte) in het Westen van die universele wijsheid. Het was een veel grotere renaissance dan de eerdere Italiaanse renaissance van de 15e eeuw. Blavatsky verklaarde dat deze wedergeboorte van Oude Wijsheid slechts een begin was. Afhankelijk van hoe mensen de impuls zouden ontvangen en verwerken, werd er al dan niet meer gegeven. Ze zei ook dat er veel meer bekend is gemaakt dan in vele duizenden jaren het geval was.

Deze impuls van Oude Wijsheid bracht datgene wat we kennen onder de naam Theosofie tot leven.

Om deze impuls te laten slagen, moeten deze gedachten die ze bracht, levend worden gehouden, zodat al degenen die later zouden reïncarneren, er ook door geïnspireerd kunnen worden. Om deze gedachten bij mensen levend te houden, hebben we dragers nodig, die deze gedachten zo zuiver mogelijk levend houden.

Als deze gedachten *niet* levend worden gehouden, zijn er nieuwe impulsen van boodschappers zoals Blavatsky en haar Meesters nodig, zodat de kracht ervan opnieuw geactiveerd wordt.

Wat we nu met grote moeite aan het ontwikkelen zijn, en deels al ontwikkeld hebben, is ons beeld van de Theoso-

fie. Dat beeld is beperkt. En de *Theosofie* op haar beurt is een beperkte representatie van de *Theosofia, de Universele Wijsheid*.

Een brief van Meester K.H., gebaseerd op een gesprek met de Mahā Chohan, begint als volgt:

Omdat de leer die wij verkondigen de enige ware is, moet deze – gestaafd door dat bewijsmateriaal dat wij in voorbereiding hebben om te geven – uiteindelijk zegevieren zoals iedere andere waarheid.⁽¹⁾

Sommige mensen krijgen van deze uitspraak van schrik direct een astmatische aanval; ze is zo eenvoudig, zo direct, zonder enige twijfel of voorbehoud.

Daarom is wat we in 1875 ontvingen van Blavatsky en haar leraren onderdeel van de Theosofia.

Deze gedeeltelijke presentatie getuigt van een immense wijsheid, waarvan Blavatsky zelf ook zei dat ze deel uitmaakt van het volledige stelsel van leringen. Houd er rekening mee dat er van *De Geheime Leer* twee delen zijn uitgebracht en dat twee andere delen bijna volledig geschreven maar niet uitgebracht zijn. Pas op: ik bedoel niet het zogenaamde deel drie dat na haar overlijden is gepubliceerd.

Een beperkte visie wil trouwens niet zeggen dat het een onjuiste visie is. Je moet eerst met de eenvoudige lessen beginnen. En als we ‘volwassen’ zijn, kunnen we de nuances beter begrijpen. Er zullen nog meer lessen komen, die we als volwassene beter kunnen begrijpen en dan ermee werken. We kunnen ons begrip verdiepen en bovenal kunnen we de leer leven, de leer *zijn*.

Theosofia en de verschillende tradities

Theosofie is de basis van alle theosofische organisaties. Was dat niet zo, dan zouden ze zichzelf geen theosofische organisatie noemen. Ze hebben hun activiteiten gebaseerd op de Theosofia zoals gegeven door Blavatsky en haar Meesters.

Maar in de loop van de laatste 140 jaar zien wij verschillende theosofische tradities ontstaan, alle kinderen van de impuls van 1875. Langzaam maar zeker hebben ze hun eigen accenten gelegd. Daarom geef ik de voorkeur aan het woord Theosofia in plaats van Theosofie. Daarmee doel ik op de oorspronkelijke bron om elk misverstand over wat we bedoelen uit te sluiten.

Soms wordt die bron aangeduid met de term kern-Theosofie. Daarmee verwijst je zo duidelijk mogelijk naar de impuls van 1875, vrij van enige interpretatie en gepre-

senteerd in zijn oorspronkelijke vorm, zoals die nieuw leven is ingeblazen.

Doeleinde

Een ander sleutelwoord in de stelling *De Theosofie is niet een doel maar de weg* waar we aandacht aan moeten besteden, is *doel*.

De definitie in woordenboeken van doel is: het onderwerp waarop een inspanning is gericht. Het is een punt op de horizon dat we willen bereiken. Een doel is dus beperkt. Het kan bereikt zijn, en wat dan ...? Wat gaan we doen als het doel bereikt is? Het is als bij het behalen van een diploma. En dan? Neem je een tussenjaar, omdat je niet weet wat je wilt?

Een voorbeeld van een doel is Nirvāna willen bereiken, of een lange rustperiode in Devachan. Een doel, een eindpunt. Het is vaak zo dat je iets wilt bereiken en daarvoor een middel nodig hebt, een stuk gereedschap. Dat heb je nodig om door te kunnen gaan. Bijvoorbeeld, je hebt je de techniek eigen gemaakt om een goede lezing te geven. Dat is een middel waarmee je een onderwerp kunt presenteren. Het kan zijn dat het behalen van een diploma een middel was, niet het doel, en dat is precies wat ik duidelijk wil maken.

Voor ons, Theosofen, gehoor gevend aan *De Stem van de Stilte* – die ons aanraadt omwille van het mededogen te leven en niet te streven naar Nirvāna, zelfs niet om wijzer te worden – ons werkdoel is al onze medemensen te helpen zich van het lijden te bevrijden. Zo'n eindeloos doel heeft meer te maken met het volgen van een weg dan het bereiken van een eindpunt.

De Weg en de wegwijzer

Je kunt het werk van Blavatsky en haar Meesters vergelijken met een wegwijzer die je kunt volgen. Het is geen doeleinde, dat als je het bereikt hebt, je er bent. Beschouw het als een begin, een vertrekpunt, als een richting die je op kunt gaan.

De vele voorbeelden die Blavatsky geeft in haar meesterwerk *De Geheime Leer*, zijn vaak tijdgebonden voorbeelden. Het gaat echter niet om die voorbeelden, maar om de principes die ze aangeven. En het is onze taak opnieuw deze principes met voorbeelden van onze tijd aan te geven. Een wegwijzer, een bord dat de weg wijst, bevindt zich langs de weg. Hij wijst aan, dwingt niet. Het is de verantwoordelijkheid van ieder van ons om van de informatie gebruik te maken, het pad te volgen, of niet. Een pad of een weg volgen is een handelwijze: in één richting gaan,

in één lijn handelen. In de technische wereld spreken we van een vector: een kracht in een richting.

Het gebruik van het begrip 'pad' als symbool om een bepaalde richting aan te geven is zeer populair in de theosofische literatuur en ook daarbuiten. Het wordt op vele plekken in *De Stem van de Stilte* gebruikt. Het zeer gewaardeerde tijdschrift van William Q. Judge en zijn medewerkers heette *The Path (Het Pad)*. Ook in de *Tao Teh King* van Lao-tse wordt het woord *Tao* vertaald als pad; het is een abstractie om het meest universele aan te duiden. Het kan niet begrensd zijn, want zoals Lao-tse zegt: "Het Tao dat genoemd kan worden, is het ware Tao niet."⁽²⁾

Wij Theosofen, hebben hetzelfde probleem met de beschrijving van de eerste grondstelling van *De Geheime Leer*, die ook niet in woorden te vangen is.

In het verleden waren er dezelfde wegwijzers en in de toekomst zullen er dezelfde wegwijzers zijn, die dezelfde richting aangeven als die impuls van Blavatsky in 1875. Maar we moeten ze wel leren lezen. Als we ze willen volgen, dan zullen we ons kompas op ze af moeten stemmen, zodat we niet verdwalen als we tussen twee wegwijzers in zitten en de volgende niet herkennen. Steeds weer kalibreren is heel belangrijk.

De weg: een mentale richting

De impuls van 1875 gaf een mentale richting aan. Hij wordt geschraagd door veel technische en filosofische informatie. Kijk eens naar *De Stem van de Stilte*, dat het toppunt op het gebied van ethiek is. Hij toont echter geen einddoel, maar een mentale keuze, een richting, een ontwikkelingsgang. Hij is geen punt aan de horizon, geen einddoel, maar een richting in onze evolutie. Zoals Blavatsky het in enkele woorden zegt: "te leven om een zegen voor de mensheid te zijn, is de eerste stap."⁽³⁾

De verdere ontwikkeling van de oorspronkelijke impuls van 1875 zal nooit in tegenspraak zijn met de oorspronkelijke impuls, maar zal deze verder ontwikkelen en verduidelijken. Een kleinere waarheid blijft altijd waar, ze zal nooit onwaar worden door een grotere waarheid. Ze kan wel worden uitgebreid, uitgewerkt tot een grotere. We kunnen de beperking inzien, maar binnen de beperking blijft ze waar.

Eerder ontdekte Waarheden (met een hoofdletter W) blijven waar en worden deel van een grotere Waarheid naarmate wij in begrip groeien. Wie heeft nog niet meegemaakt dat hij een hoofdstuk van *De Geheime Leer* na een lange periode opnieuw las, en dat het veel duidelijker was geworden?

Scout

Als je onderzocht en ervaren hebt wat deze universele wijsheid is, en je bent er enthousiast over geworden en wilt het met anderen delen, dan kun je een grote hulp voor anderen zijn. Je wordt een *scout*, iemand die het pad zorgvuldig heeft onderzocht en anderen helpt het ook te vinden. Je geeft de richting aan en wordt een verlengstuk van die wegwijzer, een levend voorbeeld van de grote wegwijzer. Bedenk wel dat een wegwijzer de weg wijst en niemand dwingt. Hij geeft geen eigen kleuring aan de leer en blijft dag en nacht op zijn post. Wij staan voor de grote uitdaging om niet onze eigen opvattingen op de theosofische wegwijzer in te kleuren en er een andere wegwijzer van te maken.

Voortdurende kalibratie van ons kompas is een eerste vereiste. Onze opvattingen kunnen gemakkelijk dogma's worden. Het woord 'dogma' betekent oorspronkelijk: mening. Dat lijkt me juist. Een dogma is dus niet universeel, het is het persoonlijk standpunt. Het wordt wel een probleem als we ons dogma aan anderen gaan opdringen. Dan is de vrijheid van de ander in gevaar.

Je moet zelf waarheden leren

Wat is waarheid? Is het iets heel persoonlijks?

Waarheid is iets wat we niet van anderen kunnen krijgen, het is iets wat we zelf moeten ontdekken. We moeten het opbouwen en ervaren, inzichten ontwikkelen, experimenteren en toepassen en het zelf beleven. Waarheid geeft ons inzicht.

Wetenschappelijke ontdekkingen, conclusies die als waarheid worden gepresenteerd, zijn voor ons nog niet waar. Meestal zijn we niet in staat om zo'n onderzoek te doen en op de geëigende manier een visie op te bouwen. Ten hoogste kunnen we de resultaten aanvaarden. Dat is dan aanvaarding op basis van het gezag van een ander. En alles wat we op basis van gezag aanvaarden, is geloof.

We kunnen anderen vertrouwen omdat hun beweringen uit dezelfde bron komen die we daarvoor al als juist hebben ervaren. Maar een bevestiging op basis van eigen ervaring hebben we nog niet. We geloven nog op basis van vertrouwen.

Waarheden moeten alle drie aspecten van ons wezen tevredenstellen: het religieuze, filosofische en wetenschappelijke aspect. Ze moeten ervaren worden. Ontdekkingen moeten niet slechts onze verwachtingen tevredenstellen, maar ze moeten eveneens in harmonie met de Universele Waarheid zijn. Theosofie moet *zelf-ontdekkend* zijn. Dat betekent groei, ofwel ontwikkelen, uitwikkelen van de

eigen vermogens.

Het is niet moeilijk je visie bevestigd te krijgen in de uitgebreide theosofische literatuur, waarbij je een selectieve keuze maakt die past in je verwachtingen. Maar proberen we ook daadwerkelijk de betekenis van een tekst in zijn breedst mogelijke en oorspronkelijke context te begrijpen? Het moet niet zijn: wat lees ik hierin, maar wat zegt die tekst en hoe verhoudt die zich tot andere teksten? Dit is niet altijd even gemakkelijk met de geschriften van Blavatsky. Haar meester zei over haar geschriften: "de staart komt nogal eens voor de kop."

Een denkvermogen dat het universum omvat

Wij kijken uit naar een vruchtbare conferentie en een inspirerende studie.

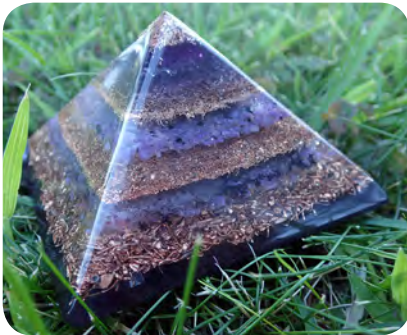
Wat Blavatsky in 1875 begon, moeten wij goed bestuderen en ons eigen maken. We moeten het op onszelf toepassen als we universele waarheid en de waarde ervan in ons leven willen ervaren. Alleen dan zullen wij voorlopers zijn, fakkeldragers, die in staat zijn actief aan kruisbestuiving te doen.

Wat kunnen we de komende dagen verwachten? In hoeverre kunnen wij de stukjes van de puzzel, in het grote geheel van de Universele Wijsheid, samenbrengen zodat het grotere geheel steeds zichtbaarder en begrijpelijker wordt? Als ons dat lukt, wordt onze totaalvisie groter en worden we een voorloper. Het is door de uitwisseling van onze ervaringen en inzichten dat we elkaar helpen.

Hiermee verklaar ik de conferentie voor geopend.

Referenties

1. ITC website: <http://www.theosophyconferences.org/wp-content/uploads/2016/10/Maha-Chohan-Letter.pdf>.
 2. Lao-tse, *Tao Teh King*, vers 1.
 3. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1992, blz 101.
-

De onderverdeling van manas

Lezing ITC 2021

Laat me om te beginnen benadrukken dat het onderwerp van deze lezing niet afzonderlijk bezien moet worden. Het houdt sterk verband met het thema van deze conferentie: *'A Mind embracing the Universe'* (een Denkvermogen dat het Universum omarmt of omvat).

De onderverdeling van manas klinkt als een vrij intellectueel, 'manasisch' onderwerp. Het gaat me hier echter niet om manas *per se*, maar hoe je het kan inzetten voor hogere doeleinden. Bovendien is dit onderwerp van de onderverdeling van manas juist essentieel voor het ontgroeien van het manasisch niveau, zoals we zullen zien! Dus we praten eigenlijk over een belangrijke stap op weg naar het uitdrukken van het universele bewustzijn dat wij zijn, het Denkvermogen dat het Universum omvat. Een Denkvermogen dat de dienaar is van een mededogend Hart. Dat brengt me tot het voornaamste uitgangspunt.

Eenheid

Eenheid. Bij alle theosofische leringen houden we altijd de eerste grondstelling en de afgeleide conclusies in het achterhoofd: er is eenheid en wij zijn HET. Dat betekent ook dat er

één orde is, één Wet die regeert in het Universum. Eén patroon dat alle wezens volgen.

De consequentie daarvan is de Wet der Analogie: zo boven, zo beneden. De patronen van leven herhalen zichzelf overal in het Universum. Je vindt het overal in de Theosofie: de Mens is de zevenvoudige microkosmos van de zevenvoudige Macrokosmos. Met andere woorden: we hebben alles in ons wat aanwezig is in het Universum, en zijn daarom in staat om het Universum te begrijpen, er volledig in thuis te zijn en zullen uiteindelijk het Universum worden!

Uitgaande van de wet der analogie kunnen we alle geheimen van de Natuur ontrafelen. Maar slechts als we ons voegen naar de natuurlijke Wet van Mededogen: door met de Natuur mee te werken, te werken voor anderen en ten dienste van het geheel onszelf te vergeten. Welke verdelingen we ook maken om het Universum beter te begrijpen, het is eigenlijk slechts een stap, een oefening in onderscheidingsvermogen, om tot de eenheid terug te keren, om de eenheid in de praktijk te brengen. Dus we moeten altijd naar verdelingen kijken in het licht van het eerste van de zeven principes: de eenheid die ze alle insluit.

H.P. Blavatsky over de zevenvoudige verdeling

Laten we nu kijken wat H.P. Blavatsky zegt over deze zevenvoudige verdeling. In haar artikel ‘Classification of ‘Principles’ licht ze de theosofische zevenvoudige onderverdeling toe. Dit was een reactie op Subba Row, een mede-chela uit die tijd, die bezwaar maakte tegen deze onderverdeling. Op zichzelf een interessante kwestie, waar we nu verder niet op in zullen gaan.

Eerst legt ze uit dat het een *handige* verdeling is.

(...) de zevenvoudige classificatie is de juiste. Want het is eenvoudigweg een handige verdeling (...) ⁽¹⁾

Handig. Dus dat impliceert dat het niet de enige onderverdeling is die je kunt maken, noch is de zevenvoudige verdeling een absoluut definitieve verdeling.

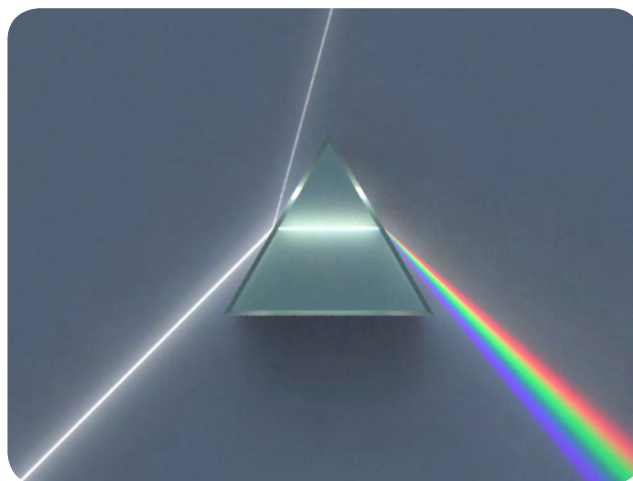
Wat zegt ze verder:

Zoals het in de Macrokosmos is, zo is het in de Microkosmos; analogieën gelden overal in de natuur. Dus het universum, ons zonnestelsel, onze aarde tot aan de mens, dienen beschouwd te worden elk met een zevenvoudige constitutie, vier bovenaards en bovenmenselijk, om het zo te zeggen; drie objectief en astraal. ⁽²⁾ (...)

Welke classificatie we ook aannemen, het is puur een kwestie van keuze. Strikt genomen gaat de voorkeur vanuit zowel de *occulte* als de profane fysica echter uit naar de zevenvoudige (...) ⁽³⁾

Het is puur *een kwestie van keuze*, schrijft ze! Dus, het is eigenlijk niet zo belangrijk of je een tweevoudige, drievoudige, viervoudige, vijfvoudige, zevenvoudige, tienvoudige ⁽⁴⁾ of twaalfvoudige onderverdeling neemt, zolang als je maar beseft dat het hoogste aspect ze alle verenigt. Het is precies wat het is: een onderverdeling! En redenerend vanuit eenheid, is elke onderverdeling in zekere zin illusoir. Het is slechts een onderdeel van de manifestatie. Echter, ze verdedigt de zevenvoudige verdeling vanuit zowel het standpunt van de occulte als de profane fysica. En dit herkennen we allemaal, bijvoorbeeld via de zeven kleuren van de regenboog, of van een lichtstraal die door een prisma valt en in zeven kleuren uiteenvalt.

Maar houd in het achterhoofd: het is *ons* perspectief om zeven kleuren te onderscheiden. Wij hebben een bepaalde bandbreedte in ons waarnemingsvermogen en maken bepaalde verdelingen. Maar we praten eigenlijk over een straal van wit, of beter gezegd, kleurloos licht.

Manas

Laten we nu van de zevenvoudige verdeling overgaan naar het onderwerp manas. Manas is een Sanskrit woord dat vertaald kan worden met ‘denken’, ‘denkvermogen’ of ‘mentale activiteit’.

Manas is een van de zeven beginselen van bewustzijn. Van beneden afgeteld is het het vijfde, van boven afgeteld het derde beginsel. Je kunt zeggen dat het een van de zes manifestaties is van Ātman, het goddelijk of universele beginsel, het eerste beginsel dat alle andere insluit. Of je kan stellen dat het het voertuig is van Buddhi of het verlichtingsbeginsel, dat zelf weer het voertuig is van Ātman. Het woord ‘Mens’ komt van dit Sanskrit woord ‘manas’, omdat wij, en met wij bedoel ik ‘wij als eeuwigheidspelgrims’ of ‘Monaden’, op dit moment het manas-deel van ons bewustzijn ontwikkelen in dit menselijke stadium van ontwikkeling.

Met andere woorden: de mens is een denker. Of nog beter: de mens drukt zijn bewustzijn uit via het denken. Zoals de Buddha helder zei: “Alles wat we zijn is het resultaat van ons denken, het is door gedachten gemaakt.” ⁽⁵⁾

Dat roept de vraag op: wat zijn gedachten?

Die kan eenvoudigweg beantwoord worden als een gevolgtrekking van onze uitgangspunten. Alle manifestaties hebben in essentie alle kwaliteiten of de potentie van het geheel: dus alles leeft, inclusief gedachten.

Zoals Meester Koot Hoomi, een van de leraren van Blavatsky zegt: “Herinner u dat gedachten dingen zijn – ze hebben vastheid, samenhang, en leven –, dat ze werkelijke entiteiten zijn — en de rest wordt duidelijk.” ⁽⁶⁾

Gedachten zijn levende entiteiten, levende wezens die behoren tot het elementaire. De mens is een denker. En je kunt stellen dat we universa zijn voor gedachte-elementen die zich continu belichamen en wederbelichamen

binnen onze sfeer.

En manas of denken kan gedefinieerd worden als het waarnemen van deze entiteiten, het waarnemen van gedachten.

De zevenvoudige onderverdeling van manas

Laten we nu kijken of we de zevenvoudige onderverdeling kunnen toepassen op manas. Laten we weer beginnen met wat citaten uit H.P. Blavatsky *Collected Writings*:

De student (...) moet in gedachten houden dat elk Beginsel zijn zeven aspecten heeft (...) Het Brein heeft zijn zeven verdelingen, elk corresponderend met een Beginsel, (...) elke microcosmos (is) de spiegel van een macrocosmos.

Ze geeft als voorbeeld het laagste beginsel of het Sthūla-śarīra (het fysieke of lichamelijke beginsel):

Het fysieke lichaam van de Mens heeft zijn zeven aspecten, waarbij elk aspect een Beginsel vertegenwoordigt; elk hiervan heeft zijn zeven onderverdelingen, en elke onderverdeling vertegenwoordigt op haar beurt een Beginsel (...)

En dan volgt er iets heel belangrijks voor ons huidige thema, 'A Mind embracing the Universe':

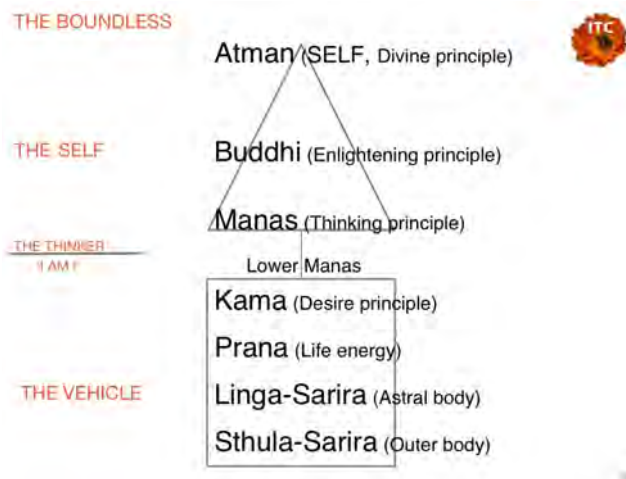
Door deze complexe correspondentie, doorgevoerd tot in elk detail, zal de mens uiteindelijk in staat zijn om in contact te komen met elke levenssfeer in het Universum. Dit, en dit alleen, maakt Rāja-Yoga mogelijk.⁽⁷⁾

Rāja-Yoga betekent letterlijk 'koninklijke eenwording' en staat voor het pad naar eenheid door de beheersing van ons denkvermogen.

Ofwel, de correspondentie van de onderverdeling in zeven aspecten van elk beginsel met de Beginselen zelf is een essentiële sleutel voor het omvatten van het Universum! We kunnen dat iets meer visueel laten zien met het volgende diagram.

We starten natuurlijk met het Grenzenloze, dat alles is. Elk gemanifesteerd wezen is een stroom van bewustzijn, die in essentie ontspringt uit het Grenzenloze.

En voor elk bewustzijn, inclusief het menselijk, zijn er zeven beginselen te onderscheiden. Dit diagram is te vinden in deel II van *De Geheime Leer*,⁽⁸⁾ alleen hebben we hierbij de volgorde van beginselen toegepast die Blavatsky in haar 'Esoterische Instructie II' heeft gegeven, met het Linga-śarīra als voertuig van Prāna.⁽⁹⁾

De mens is, zoals gezegd, momenteel het denkbeginsel van bewustzijn aan het ontwikkelen: *manas*.

De drie hogere beginselen, die de driehoek vormen, kunnen we het Zelf noemen met een hoofdletter Z en deze tezamen vormen het blijvende deel van de mens, het wederbelichamende deel.

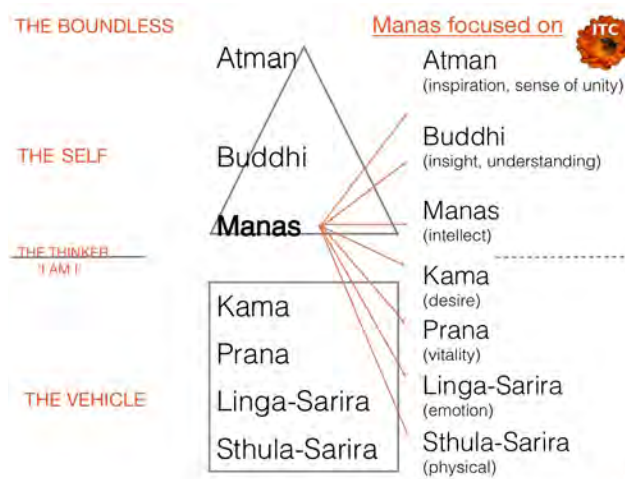
De vier lagere beginselen vormen het voertuig van de mens, dat vergankelijk is.

De mens die zich vooral vereenzelvigd met de drie hogere beginselen is de ware denker.

De mens die zich vooral vereenzelvigd met de vier lagere beginselen, met zijn lagere manas, is de persoonlijkheid. Het is dat deel in ons dat in de illusie van afgescheidenheid leeft. We zitten in onze persoonlijkheid als we tegen onszelf zeggen 'ik ben ik', gescheiden van anderen.

Laten we nu de onderverdeling van manas meer in detail bekijken.

Zoals Blavatsky zei, is elk beginsel te verdelen in zeven aspecten die corresponderen met de zeven beginselen.

Als we deze onderverdeling van manas maken, zien we dat er zeven brandpunten zijn waarop manas gericht kan zijn, zeven denkaspecten. Om met de laagste te beginnen:

7. De focus op het *Sthūla-sarīra* of het lichamelijke denken. Dit is het geval als we ons vereenzelvigen met ons uiterlijk lichaam en bijvoorbeeld zeggen dat we het koud of warm hebben, honger hebben, dorstig zijn, moe zijn, enzovoort.
6. De focus op het *Linga-sarīra* of onze gevoelens. Dit is het geval als we ons vereenzelvigen met onze emoties en bijvoorbeeld zeggen dat we vrolijk, boos, bang, verdrietig of blij zijn.
5. De focus op *Prāna* of vitaliteit. Als we ons hiermee vereenzelvigen dan kunnen we niet stilzitten; we willen zaken zo snel mogelijk gedaan krijgen en het liefst het zelf doen.
4. De focus op *Kāma* of begeerte. Dit is het geval als we ons vereenzelvigen met onze begeerten of verlangens. En er zijn veel soorten van begeerte. Natuurlijk zijn er de materialistische: dingen willen bezitten. Maar er zijn ook begeerten naar meer subtiele zaken zoals resultaten, eer of status. Begeerte is een neutrale kracht en je hebt ook positieve begeerten zoals wijsbegeerte of filosofie en filantropie, de liefde voor medemensen.
3. We kunnen de focus van ons manas op *Manas* herkennen in intellectuele inspanningen: redeneren, logica, rationaliteit. Je zou het het '2+2 = 4'-type van denken kunnen noemen. Het is onmisbaar in de wetenschap. Ons intellect is heel goed in het in hokjes verdelen. Om alles een naam te geven. En vooral ook aan te geven wat iets niet is. Dat kan soms overkomen als verlichtend, maar het intellect kan ons vaak op een dood spoor leiden als het niet door hogere aspecten geleid wordt. 'De rede schept niet' is een bekend gezegde. De pure intellectueel mist verbeeldingskracht, hem ontgaat vaak het grote plaatje en hij verliest zich nogal eens in details.
2. Als ons denken zich anderzijds focust op het beginsel *Buddhi*, dan wordt het gekenmerkt door het zien van verbanden, door begripsvermogen en inzicht. Dan zien we het grotere plaatje wel, herkennen patronen en zijn in staat om de wetten der natuur te begrijpen. We kunnen niet succesvol zijn in de filosofie zonder dit buddhische aspect. Dan dienen we de krachten achter de verschijnselen te herkennen, en kunnen we de waarnemingen, die we op wetenschappelijk wijze geïnterpreteerd hebben met ons manasisch aspect, plaatsen in dit grotere beeld.
1. Tot slot, als ons denken zich focust op het beginsel *Ātman*, dan kenmerkt zich dit als een volledig besef van eenheid. Dit denkaspect komt nog zeer zeldzaam voor bij

de gemiddelde mens. Het zijn de ervaringen van de mystici, die allen verklaren dat het niet in woorden te vatten is. Je zou het religieuze ervaringen kunnen noemen, in de letterlijke betekenis van het woord 'religie': 'het weer een-worden'. De stichters van de grote religies hebben elk in een bepaalde mate dit niveau van eenheidsbewustzijn bereikt. Sommige mensen hebben flitsen van zulke ervaringen, zoals de grote kunstenaars in hun momenten van inspiratie.

Je ziet dus dat we deze zevenvoudige onderverdeling goed kunnen herkennen in ons denken. Dat betekent ook dat we in staat zijn om ons denken analoog hieraan te richten.

Denken beheersen en richten

Laten we kort de onderwerpen die we behandeld hebben herhalen. We hebben uitgelegd dat denken gelijk staat aan het waarnemen van gedachten en dat we denkers zijn. Mensen ervaren alles via het denken, via gedachten. Deze gedachten zijn levende entiteiten. Ze evolueren als wij besef van ze hebben, ons erop richten, door de aandacht die we ze geven.

Zoals alle levende wezens, wederbelichamen gedachten zich en zijn ze cyclisch. Denk maar aan de gedachten die zich belichamen binnen de cyclus van een dag, als je opstaat: gedachten aan tandenpoetsen, koffiedrinken, ontbijt, *et cetera*.

Maar er zijn ook gedachten die zich wederbelichamen over grotere cyclussen: zoals de gedachten die je had over deze jaarlijkse ITC-conferentie.

Denk opnieuw aan de woorden van de Buddha:

Alles wat we zijn is het resultaat van ons denken, het is door gedachten gemaakt.

We zijn zowel zender als ontvanger van gedachten. En de wijze waarop we afgestemd zijn volgens de zevenvoudige onderverdeling, bepaalt ook wat voor gedachten zich opnieuw zullen wederbelichamen binnen onze denksfeer. Je kan stellen dat er zeven klassen van gedachte-elementen zijn.

En dat houdt een grote verantwoordelijkheid in, want deze elementen zullen ook hun bestaan hebben in de elementalsfeer, kunnen anderen ten goede of ten kwade 'infecteren' en vermenigvuldigd worden.

We delen continu gedachten als we aan het communiceren zijn. We hoeven ze niet eens uit te spreken, voordat ze zich kunnen manifesteren en vermenigvuldigen. Ze kunnen al door anderen opgepikt worden die op dezelfde

golfengte zijn afgestemd. Dus we voegen continu toe aan de mentale atmosfeer, of we het ons bewust zijn of niet. Gebaseerd op de zevenvoudige onderverdeling, kunnen we ons denken leren beheersen en richten. We kunnen ons denken richten door bewust de kwaliteit van gedachten die zich wederbelichamen in onze sfeer te selecteren. We hebben alle zeven aspecten nodig, maar om een harmonieuze denker te zijn, betekent dat de hoogste aspecten de leiding moeten hebben, en dat de lagere dienend zijn. Dat is wat zelfstandig denken werkelijk betekent. Met onze gedachten kunnen we de mensheid direct ten zegen zijn. Blavatsky schrijft het volgende over dit onderwerp:

De Occultist moet zichzelf trainen om langs de lijn van de zeven niveaus van bewustzijn elke impressie of impressies tegelijk te ontvangen en zenden.⁽¹⁰⁾

Maar we kunnen alleen op elk van de zeven niveaus van bewustzijn ontvangen en zenden als we ze alle zeven hebben ontwikkeld! En dat geldt vooral voor de ontwikkeling van het hoogste of ātmische aspect, omdat dat elk ander aspect omvat.

Dat betekent dat we onszelf moeten trainen om ons continu bewust te zijn van ons denken en moeten leren om het bewust op elk moment te richten op het hoogste aspect, het eenheidsbesef.

Praktische toepassing

Hoe doen we dit in de praktijk?

Zoals Judge helder zegt in een van zijn artikelen: we moeten focussen op het hoogste ideaal!⁽¹¹⁾ Je zou kunnen zeggen dat het de Hiërarch, de Stille Wachter van gedachte-elementalen is. En hij laat zien in zijn beroemde meditatie over Brahma⁽¹²⁾, onderdeel van onze readings, hoe je ons gemeenschappelijke ideaal van Universele Broederschap, laten we zeggen, tot een meer volwassen elementaal kunt laten opgroeien. Hij begint zich te vereenzelvigen met zijn vrienden, vervolgens zijn vijanden, alle onwetenden, alle naties en verder en verder tot hij uiteindelijk het niveau van Brahma zelf bereikt. Tot zover reikend, vond hij het eenvoudiger om terug te keren naar het ideaal om alle mensen als zichzelf te zien.

Dit ideaal zal groeien, zoals we zeiden, door alle focus en aandacht die we het geven. En de beste tijden om een meditatie als deze te doen is vroeg in de ochtend als we wakker worden en vlak voordat we gaan slapen. Zoals Katherine Tingley zo mooi zegt: “Als we opstaan in de ochtend zal onze eerste gedachte zijn, ik zal het een dag

van zonnenschijn maken. Ik zal in elke plicht, ongeacht hoe klein, onzelfzuchtige gedachten steken.”⁽¹³⁾

En jullie kennen allemaal de pythagorese regel: nooit te gaan slapen, voordat je, op bovenpersoonlijke wijze, langs alle gedachten en handelingen bent gegaan en daarbij jezelf hebt afgevraagd: Wat heb ik gedaan? Wat was juist? Wat heb ik mogelijk verkeerd gedaan? Welke plichten heb ik verzaakt?

Concluderend, waarom deze zevenvoudige onderverdeling van manas essentieel is om het Universum te omvatten: we kunnen zeggen dat door ons zevenvoudige denkvermogen te leren beheersen en richten, we leren te focussen op het meest universele; we kunnen alle kleuren samenvoegen om weer een straal van puur wit licht te vormen. We zijn dan een perfect voertuig geworden voor het goddelijke deel in onszelf, onze innerlijke God, het deel dat ‘het Universum omvat’. Dan zullen we in staat zijn om de goddelijke inspiratie te delen met alles wat leeft.

Ik wens jullie allemaal een fantastische ITC-conferentie, vol met omvattende en universele gedachten!

Noot van de redactie: voor wie nieuwsgierig is naar een verdere praktische uitwerking van de leringen, waar ook deze lezing op gebaseerd is, is er de cursus Anders Denken. Meer informatie vind je op onze website: <https://blavatskyhouse.org/nl/cursussen/>.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, ‘Classification of “Principles”’, *The Theosophist*, Vol. VIII, April, 1887, pp. 449-456. In: *H.P. Blavatsky Collected Writings*, Vol. VII, The Theosophical Publishing House, Wheaton 1987, p. 289.
2. Idem, p. 290.
3. Idem, p. 291.
4. In haar E.S. *Instructie* No. I schrijft Blavatsky: “Zoals het Universum, de Macrokosmos en de Microkosmos, uit tien bestaan, waarom zouden we de Mens dan verdelen in zeven beginselen? Dit is de reden waarom het perfecte getal tien verdeeld is in tweeën, een reden die niet geopenbaard kan worden: in hun volledigheid, dat wil zeggen, boven-spiritueel en fysiek, zijn de krachten TIEN: te weten, drie op het subjectieve en ondenkbare, en zeven op het objectieve gebied.” In: *H.P. Blavatsky Collected Writings*, Vol. XII, The Theosophical Publishing house, Wheaton 1987, p. 525.
5. *Dhammapada* (Buddha’s leringen) – Canto 1, vers 1.
6. *Mahatma Letters to A.P. Sinnett* Brief No. 9 (Barker editie); No. 18 (Chronologische editie), 5 juli, 1881. Nederlandse editie: *De Mahatma brieven aan A.P. Sinnett*, Theosophical University Press, Pasadena 1979, blz. 55.

7. E.S. *Instruction* No. V. In: *H.P. Blavatsky Collected Writings*, Vol. XII, The Theosophical Publishing House, Wheaton 1987, p. 693-94.
8. H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine*. Vol. II, p. 596 (orig. editie).
9. H.P. Blavatsky, E.S. *Instruction* No. II. In *H.P. Blavatsky Collected Writings*, Vol. XII, The Theosophical Publishing House, Wheaton 1987, p. 547.
10. H.P. Blavatsky, 'Consciousness and Self-Consciousness'. In: *H.P. Blavatsky Collected Writings*, Vol. XIII, The Theosophical Publishing House, Wheaton 1982, p. 288.
11. W.Q. Judge, *Echoes of the Orient*, Vol. I. Theosophical University Press, Pasadena, p. 31.
12. W.Q. Judge, *Brieven die mij hebben geholpen*, brief 4. Serie artikelen in *The Path*. Vele edities in boekvorm.
13. Kath. Tingley, *The Wisdom of the Heart*. Point Loma Publications, Point Loma, California, 1978, p. 51.

Aanhangsel bij het artikel van Erwin Bomas

H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine* II, blz. 241-242 (orig. editie)

Met andere woorden, de twee hogere beginselen [Atma en Buddhi (vert.)] *kunnen op Aarde geen individualiteit hebben*, kunnen geen *mens* zijn, tenzij er (a) het Denkvermogen, de *Manas-Ego* is, om zichzelf te kennen, en er (b) de aardse *onechte* persoonlijkheid, het geheel van egoïstische verlangens en persoonlijke Wil is, om het geheel aan de fysieke vorm van de mens te hechten als rond een spil (wat deze in feite ook is). Het *Vijfde* en het *Vierde* beginsel* – *Manas* en *Kama rupa* – omvatten de tweevoudige persoonlijkheid: de werkelijke onsterfelijke Ego (*als deze zich met de beide hogere verenigt*) en de onechte en vergankelijke persoonlijkheid, ook wel het *mayavi* of astrale lichaam genaamd, of de *dierlijk-menselijke* Ziel — en deze twee moeten hecht met elkaar verbonden zijn om een *volledig* aards bestaan te kunnen hebben. Laat de Spirituele Monade van een Newton, geënt op die van de grootste heilige op aarde, incarneren in een fysiek lichaam, zo volmaakt als men zich maar kan denken – d.w.z. in een lichaam met twee of zelfs drie beginselen, dat bestaat uit zijn *Sthula Sarira*, *pràna* (levensbeginsel) en *linga sarira* – maar als zijn middelste en zijn vijfde beginsel ontbreekt, zult u *een idioot* hebben geschapen; op zijn best een mooie, zielloze, lege en onbewuste verschijning. Voor "*Cogito – ergo sum*" is in de hersenen van zo'n wezen geen plaats, althans niet op dit gebied.

* Het Vierde en Vijfde van *beneden* af, te beginnen bij het fysieke lichaam; het Derde en het Vierde als we vanaf *Atma* rekenen.

G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*, blz. 401-402

Elk heelal en iedere Hiërarchie kan als voorbeeld van de algemene regel worden genomen. Elk heelal is volledig vervuld van wezens, die hun oorsprong vinden *in* en uitgaan *van* de Top, het Toppunt, in andere zin het Zaad, dat als het ware de god van die Hiërarchie is; en deze god, dit spirituele, elementaire Wezen doet aan het begin van een periode van manifestatie uit zichzelf voortvloeien, of werpt vanuit zichzelf, of ontwikkelt vanuit zichzelf, of brengt vanuit zichzelf tevoorschijn, een onmetelijke reeks van hiërarchieën, die uit lagere wezens bestaan: wezens die in spiritualiteit en waardigheid lager staan dan dit Wezen zelf. Ze zijn als het ware de gedachten die de God of 'Kosmische, Oorspronkelijke Denker' denkt. Neem bij wijze van analogie het voorbeeld van een denkend menselijk wezen. Hij denkt gedachten. Elke gedachte heeft zijn eigen leven, elke gedachte heeft zijn eigen essentie, elk heeft zijn eigen weg te gaan. Om het in voor ons huidige denken meer gangbare termen te zeggen: elke gedachte berust als het ware op een specifieke vibratie. Elk heeft zijn eigen specifiek swabhāva of intrinsieke essentiële aard, die de individualiteit ervan is.

Deze Top van de Hiërarchie 'denkt' dus 'gedachten'. Nu wil ik daarmee niet zeggen dat deze Top een menselijk wezen of god-wezen is, dat gedachten denkt zoals wij dit doen. Het hier gebruikte beeld is slechts een analogie. Zoals een mens gedachten denkt en zo de atmosfeer om hem heen met deze levende wezens, deze gevleugelde boodschappers, gedachten genaamd, doordringt, zo werpt het Primordiale Elementaire Wezen, de Top, het Zaad, de Eerste die uit de schoot der oneindige Moeder te voorschijn kwam, deze delen van zichzelf, deze monadische aggregaten, deze kosmische 'gedachten', vanuit zichzelf tevoorschijn.

En wat zijn deze eerste emanaties? Het zijn wat de Oude Wijsheid de goden noemde. En deze goden doen op hun beurt weer andere, talrijke reeksen van wezens uit zichzelf voortvloeien, lager dan zichzelf — lager in waardigheid, lager in grootsheid, lager in begripsvermogen. En deze secundaire emanaties of evoluties zijn de *monaden*. En deze monaden doen op hun beurt, aan het begin van een manvantara, terwijl ze omlaag langs de Schaduwboog voortgaan, op precies dezelfde wijze en volgens hetzelfde beginsel andere wezens uit zichzelf voortvloeien, die lager staan dan zij, die nog meer uiterlijk gerichte Hiërarchieën, nog stoffelijker intelligenties vormen; en deze derde groep van emanaties zijn de *zielen*. En op hun weg naar

beneden, werpen de zielen vanuit zichzelf, denken ze vanuit zichzelf, verspreiden ze vanuit zichzelf, ontwikkelen ze vanuit zichzelf, precies als hun hogere voorgangers dat deden, wezens die nog lager staan in wijsheid, spiritualiteit, waardigheid en macht dan zij. En dit zijn de *atomen* — maar niet het fysisch atoom. Laten we dat idee onmiddellijk van ons afzetten. De atomen van de fysica zijn in feite alleen maar moleculaire samenstellingen van atomische elementen, die hun bestaan hebben in de astrale grensgebieden.

H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine I*, blz. 53-54 (orig. editie)

Men moet bedenken dat Paranishpanna het *summum bonum*, het Absolute is, en dus hetzelfde is als Paranirvana. (...) Vroeg of laat zal alles wat nu *schijnbaar* bestaat, in werkelijkheid en in feite in de toestand van Paranishpanna zijn. Maar er is een groot verschil tussen *bewust* en *onbewust* 'zijn'. De toestand van Paranishpanna zonder Paramārtha, het zichzelf analyserend bewustzijn (svasamvedana), is geen gelukzaligheid maar eenvoudigweg uitdoving (Zeven Eeuwigheden lang). Zo zal een ijzeren bal die aan de verzengende stralen van de zon wordt blootgesteld, door en door worden verhit, maar de warmte niet voelen of waarnemen, terwijl een mens dit wel kan. Alleen als men "over een helder en niet door de persoonlijkheid verduisterd verstand beschikt, en de verdiensten van vele levens gewijd aan het bestaan als geheel (het hele levende en bezielde Heelal) in zich heeft opgenomen", kan men zich bevrijden van het persoonlijk bestaan, opgaan in, één worden met, het Absolute, én in het volle bezit van Paramārtha blijven.

H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine II*, blz. 495-496 (orig. editie)

"Manas is tweevoudig — *lunair* in het lagere, *solair* in zijn hogere deel," zegt een toelichting. Dat wil zeggen, het wordt in zijn hogere aspect aangetrokken tot Buddhi, en in zijn lagere daalt het af tot, en luistert naar, de stem van zijn *dierlijke* ziel, die vol egoïstische en zinnelijke begeerten is.

W.Q. Judge, *Brieven die mij geholpen hebben*, Brief 4

WAARDE HEER EN BROEDER,

Onlangs zat ik te peinzen en kwamen mijn gedachten op u in verband met enkele van mijn eigen gedachten. Ik las een boek en ging bij mij zelf na, hoe ik mijn besef omtrent broederschap zou kunnen versterken. Het betrachten van

welwillendheid brengt het niet tot volle ontplooiing. Ik was gedwongen naar een middel te zoeken, dat verder reikt en ik kwam op het volgende, dat oud en beproefd is. Ik ben van niets gescheiden. "Ik ben dat, wat is." Dat wil zeggen: Ik ben Brahma en Brahma is alles. Maar levend in een denkbeeldige wereld ben ik omringd door zekere schijnbaarheden, die mij afgescheiden doen schijnen. Daarom ga ik voort met in gedachten vast te stellen en te aanvaarden, dat ik al deze begoochelingen ben. Ik ben mijn vrienden — en daarop overdacht ik hen gezamenlijk en afzonderlijk. Ik ben mijn vijanden en ik voelde hen alle aan. Ik ben de arme en de boze. Ik ben de onwetende. Die ogenblikken van verstandelijke neerslachtigheid zijn de ogenblikken, dat ik door die onwetenden, die mijzelf zijn, word beïnvloed. Dit alles met betrekking tot mijn volk. Maar er zijn vele volkeren en tot alle ga ik in gedachten; ik voel hen allen aan en ben hen allen, met alles, wat zij aan bijgeloof, of wijsheid, of boosheid bezitten. Alles, alles is mijzelf. In onverstand was ik toen op het punt om op te houden, maar het geheel is Brahma, en dus richt ik mij tot de Deva's en de Asura's; tot de elementale wereld, die ook mijzelf is. Na een tijdlang deze gedachtengang te hebben voortgezet, viel het mij makkelijker terug te keren tot een beschouwing van alle mensen als zijnde mijzelf. Het is een goede methode en zou moeten worden toegepast, want het is een stap om tot overpeinzing van het Al te geraken. Gisterenavond trachtte ik mij op te heffen tot Brahma, maar er heerst duisternis rondom mijn tente.

En als mij nu gevraagd wordt, wat al die krankzinnigheid te betekenen heeft, dan is het antwoord: als ik die krankzinnigheid niet had, dan zou ik krankzinnig worden. En zelfs als een goed vriend mij verlaat en diep verwondt, zal ik er dan geen kracht uit putten door te weten, dat hij mijzelf is?

NAMASTAE!

Z.

DĀMODAR K. MAVALĀNKAR.

Hoe de Damodar- methode werkt

Lezing ITC 2021

Mij is gevraagd om u in de komende twintig minuten een korte uitleg te geven, hoe de ‘Damodar-methode’ werkt. Sinds de ITC Conferentie in 2018 gebruiken we deze naam voor de theosofische methode van Contemplatie, omdat *Damodar* deze in twee artikelen beschreef. De kern-gedachten van zijn artikelen zijn te vinden in zijn *Reading* voor de derde dag van onze huidige Conferentie.* Dankzij Keith Pritsker weten we nu dat we in staat zijn te denken, en dankzij Erwin Bomas weten we nu dat ons denkvermogen zevenvoudig is: we kunnen ons denken richten op zeven verschillende niveaus van bewustzijn, in feite op alle zeven delen van onze eigen samengestelde natuur:

- ons goddelijke deel, onze innerlijke god: dat deel van ons dat in staat is het universum te omvatten
- ons geestelijke deel, onze innerlijke Buddha: onze bron van wijsheid en intuïtie
- dat deel dat bovenpersoonlijke gedachten denkt
- dat deel dat persoonlijke gedach-

ten denkt (*De Stem van de Stilte* noemt het “aardse gedachten”)

- onze passies en instincten
- ons astrale deel
- ons fysieke lichaam

Op elk van deze zeven niveaus kunnen we ons denken, onze aandacht, richten. En zoals Patanjali en vele anderen in Oost en West ons leren: *je wordt wat je denkt*. Ons denkvermogen ‘neemt de vorm aan’ van de totaalsom van onze gedachten. Laten we zien wat Damodar, een vroege chela van de Meesters, ons over Contemplatie vertelt: over hoe we ons denken kunnen concentreren, en hoe we ons gereed kunnen maken om medewerkers van de Meesters te worden.

Wat is het eerste wat Damodar ons vertelt?

Raj Yoga stimuleert geen schijnvertoningen, schrijft geen fysieke lichaamshoudingen voor. *Raj Yoga* houdt zich bezig met de *innerlijke mens*, wiens leefgebied ligt in de wereld van het denken. Het hoogste

* Alle in dit artikel genoemde Engelse lezingen en *Readings* zijn terug te vinden op de website van ITC <https://www.theosophyconferences.org>. De *Reading* van Damodar is opgenomen in het aanhangsel op dit artikel. Alle citaten in dit artikel zijn daarin terug te vinden.

ideaal voor ogen houden en er onophoudelijk naar streven je tot dat peil te verheffen, is de enige ware concentratie die wordt erkend door de Esoterische Wijsbegeerte, die zich bezighoudt met de innerlijke wereld van *noumena*, niet met de uiterlijke schil van *phenomena*.

De Damodar-methode leert ons dus om met beide benen in het dagelijks leven te staan, en *toch* een rijpe en diepgaande en universele visie op het leven vast te houden, die deze uiterlijke wereld geheel overstijgt, en tot in die goddelijke en geestelijke delen van ons reikt. Dit vermogen om gelijktijdig *naar* en *in* twee werelden te kijken, is precies wat nodig is als we daadwerkelijk een medewerker van de Loge van Mededogen, van Helena P. Blavatsky en haar Leraren, willen worden.

Waarom hebben de Meesters ons nodig? Sommige theosofen denken dat het zich concentreren *op* en het bestuderen *van* de schitterende, metafysische ideeën die zij ons gaven, onze taak is: hen te helpen dat Continent van Denken op te bouwen.

Maar dat is slechts de helft van onze taak. De Meesters zelf zijn veel beter in staat dan wij om op het mentale niveau van deze planeet te werken. Daarvoor hebben zij ons niet speciaal nodig. Onze belangrijkste taak is het *transformeren* van die universele ideeën naar deze uiterlijke wereld: midden in de wereld staan en mensen inspireren, onderwijzen, hun manier van denken veranderen, zodat zij *zelfstandig* betere oplossingen voor hun dagelijkse problemen kunnen vinden. Je zou ons ‘spirituele straatwerkers’ kunnen noemen — straten die de Meesters *zelf* slechts met grote moeite kunnen bereiken. Zij kunnen deze wereld bereiken *via ons*. En elke keer als we in onze loges *alleen maar* studeren, *alleen maar* universele gedachten denken, en dit transformatieproces naar praktische toepassing verwaarlozen, dan is dat voor de Meesters een gemiste kans.

Wat zegt Damodar hierover?

Met volmaaktheid, wat (overigens) ons hoogste ideaal behoort te zijn, bedoel ik die *goddelijke* kwaliteit van mens-zijn die volgens de Occulte Filosofie het zevende ras van de zevende Ronde zal bereiken. Dit hangt, zoals iedere beginneling weet, in hoge mate af van het aankweken van het gevoel van Universele Liefde, en daarom is een oprecht verlangen om een of ander praktisch filantropisch werk te doen de eerste vereiste.

Laten we eens zien wat Damodar ons over deze dubbele methode vertelt:

Het occultisme is niet aangewezen op één methode, maar maakt gebruik van zowel de deductieve als de inductieve methode. De leerling moet eerst de algemene axioma’s leren. Voorlopig zal hij ze natuurlijk moeten hanteren als veronderstellingen, als hij ze zo wil noemen. (...) Wat de leerling allereerst moet doen is deze axioma’s *begrijpen* en, door de deductieve methode toe te passen, van het universele naar het bijzondere gaan. Vervolgens moet hij redeneren vanuit het “bekende naar het onbekende”, en zien of de inductieve methode, het gaan van het bijzondere naar het universele, deze axioma’s ondersteunt.

Als we nu over de hier uitgelegde deductieve en inductieve methode gaan nadenken, moeten we alle exoterische verklaringen van Plato, Aristoteles, Wikipedia vergeten, en ons concentreren op de werkelijke esoterische betekenis van deze methoden.

Wat is de deductieve methode? Hoe gaan we van universele beginselen naar de details?

1. Om universele beginselen te begrijpen, moet je *binnenwaarts gaan*, tot in je meest universele, Ātmische, goddelijke deel. Dat deel dat in staat is om het universum te omvatten.

Ga zo diep als je kunt. Tracht de *essentie* van alles te vinden. In de *Readings* voor Dag 3 van deze ITC vind je William Quan Judge’s poging daartoe, die besluit met: “Gisteravond trachtte ik mij op te heffen tot Brahma, maar er heerst duisternis rondom mijn tente.”*

Maar blijf proberen, geholpen door je studie van de eerste Grondstelling, en dat zal resulteren in die zeldzame momenten van inspiratie. Dan zie je de essentiële eenheid van alle leven.

2. De tweede stap, afdalend naar de details, is: je innerlijke, Buddhische wijsheid gebruiken om de essentiële eenheid van alle Leven *plus* de essentiële onderlinge verbondenheid van alle levende wezens te zien. Alle levende wezens zijn, als het ware, punten van bewustzijn, dauwdruppels, in een onbegrensd Levensweb. Deze Buddhische visie wordt versterkt door je studie van

* De volledige brief van William Quan Judge is opgenomen in het aanhangsel op het artikel van Erwin Bomas in dit nummer (zie aldaar).

de tweede Grondstelling en de leringen over het proces van Emanatie. En deze visie komt tot je als flitsen van intuïtie.

3. Dan bereik je het niveau van de details.

Je visie rijpt. Je bouwt een hoger Manasische visie op: je ziet de essentiële eenheid van alle Leven *plus* de onderlinge verbondenheid van alles, maar nu zie je ook de immense symbiotische wederzijdse ondersteuning van alle levende wezens op hun *gezamenlijke* reis naar volmaaktheid. Elk punt in dat Levensweb ondersteunt elk ander punt in zijn ontwikkeling.

Je vermoedde het al: een grote hulp bij het opbouwen van die hoger Manasische visie, is je studie van de derde Grondstelling, en vooral ook van Deel 2 van *De Geheime Leer*. Maar de grootste hulp om te leren begrijpen hoe we wijze keuzen maken in dat *continue* proces van interactie met andere wezens, is je geweten.

Nu je deze theosofische DEDUCTIEVE methode van universele beginselen tot in de details hebt gevolgd, is het tijd voor de tweede helft van Damodar's advies: tijd om, in plaats van binnenwaarts te zien, naar buiten te gaan kijken, om de theosofische INDUCTIEVE methode van details naar universele beginselen toe te passen.

Gewapend met je drievoudige innerlijke visie van de essentiële eenheid van het al, van de onderlinge verbondenheid van alle wezens, en van de symbiotische samenwerking en ondersteuning van alle wezens, *plus* alle kennis die je door intensieve studie in de theosofische leringen over enig onderwerp vond — gewapend met je *zeldzame* Ātmische inspiraties, je *vaker voorkomende* Buddhische intuïties en je *continue* gesprek met je geweten, ben je *nu* gereed om weer opwaarts te gaan, waarbij je deze (theosofische) inductieve methode gebruikt om de waarheden die je vond, te controleren.

En nu, terwijl je naar de details kijkt, zie je de *illusie* ervan: je gaat een grotere waarheid achter deze details ontdekken. En dit ontdekkingsproces heeft drie stadia, die je ook in *De Stem van de Stilte* terugvindt. In Fragment 3 leert H.P.B. ons om meester te worden over, de illusie te doorzien van:

ZINTUIGEN

- 1a. je eigen zintuiglijke waarnemingen
- 1b. feiten (de zintuiglijke waarnemingen van anderen) (media, wetenschappelijke verslagen, enzovoort)

EMOTIES (in *De Stem van de Stilte* “denk-sensaties” genoemd)

- 2a. je eigen (emotionele) reacties op zintuiglijke waarnemingen
- 2b. de (emotionele) reacties van anderen op zintuiglijke waarnemingen

OPINIES (in *De Stem van de Stilte* “aardse gedachten” genoemd)

- 3a. je eigen opinies gebaseerd op zintuiglijke waarnemingen
- 3b. de opinies van anderen gebaseerd op zintuiglijke waarnemingen

En nu, tijdens dit ontdekkingsproces, gebeurt er iets zeer bijzonders. Want, tegelijk met het feit dat je al deze dingen als illusies herkent omdat je die grotere waarheid ziet, ontwikkelt zich in jezelf de kracht, de wijsheid, het vermogen om ook je medemensen binnenwaarts te leiden. Je bent dan in staat anderen te inspireren.

Je *kunt* dan aan een stervende vriend uitleggen dat hij meer is dan zijn lichaam, en je vriend zal je begrijpen. Hij zal dan in staat zijn zich te verheffen boven het lichamelijk lijden.

Je *kunt* dan aan een land, dat verdeeld is in partijen, de pure illusie laten zien van elk politiek systeem. Je hebt onzelfzuchtige mensen, integere mensen, in elke politieke partij; en je hebt manipulatieve egoïsten in elke partij. En vanuit dat Ātmische besef van eenheid *kun* je de onzelfzuchtige mensen in beide partijen inspireren om in harmonie samen te werken: gericht op het welzijn van het land in plaats van hun eigen partij.

Je *kunt* dan het hoe en waarom van alle rampen op onze planeet uitleggen, en het feit dat slechts *één* incarnatie van alle slachtoffers wordt verkort, en dat zij allen opnieuw geboren zullen worden om hun reis voort te zetten.

Kortom: je hebt in jezelf je inspiratie, je intuïtie en je geweten om WAARHEID te vinden achter wat jouw en anderen zintuigen, emoties en opinies *als waar proberen voor te spiegelen*.

In alle *Readings* voor Dag 3 vind je hoe je deze ‘Damodar-methode’ kunt toepassen. Om het begrip ‘illusie’ beter te kunnen begrijpen, hebben we een *Reading* van H.P. Blavatsky toegevoegd.* En in alle andere *Readings* voor Dag 3 zijn twee termen prominent aanwezig als

* Een deel van deze *Reading* van H.P. Blavatsky is opgenomen in het aanhangsel op dit artikel

manieren om “het universum te omvatten”: ‘Universele Liefde’ en ‘Intuïtie’. Het is werkelijk van grote steun om deze *Readings* te bekijken, ook om je voor te bereiden op de lezing van Maurice Bisheff en je eigen bijdrage aan de studiecirkels na afloop van zijn lezing.

Het is, denk ik, een goed idee om deze uitleg af te sluiten met de woorden van Mahatma K.H., geciteerd door Damodar:

Naarmate we vorderen op het pad naar bevrijding, zal dit steeds minder gelden, totdat, als de bekroning van alles, menselijke en zuiver individuele persoonlijke gevoelens, bloedbanden en vriendschap, patriottisme en rasvoorkeur alle plaatsmaken, om op te gaan in één universeel gevoel, het enige ware en heilige, het enige onzelfzuchtige en eeuwige: Liefde, een Grenzenloze Liefde voor de Mensheid als geheel.

Vrienden, we hebben werk te doen in de wereld, laten we ons voorbereiden.

Aanhangsel bij het artikel van Joke Vermeulen

Damodar K. Mavalankar ‘Contemplatie’⁽¹⁾

Er blijkt over deze term een algemeen misverstand te bestaan. De algemeen verbreide gedachte schijnt te zijn dat men zichzelf gedurende een half uur – of hooguit twee uur – opsluit in een privévertrek en passief naar zijn neus, een vlek op de muur, of misschien een kristal staart. Dit wordt dan gezien als de ware vorm van contemplatie zoals die door *Raj Yoga* wordt voorgeschreven. Men gaat daarbij voorbij aan het feit dat het ware occultisme vereist dat de “fysieke, mentale, morele en spirituele” ontwikkeling gelijk opgaat.

(...) *Raj Yoga* stimuleert geen schijnvertoning, schrijft geen fysieke lichaamshoudingen voor. *Raj Yoga* houdt zich bezig met de innerlijke mens, wiens leefgebied ligt in de wereld van het denken. Het hoogste ideaal voor ogen houden en er onophoudelijk naar streven je tot dat peil te verheffen, is de enige ware concentratie die wordt erkend door de Esoterische Wijsbegeerte, die zich bezighoudt met de innerlijke wereld van *noumena*, niet met de uiterlijke schil van *phenomena*.

De eerste vereiste daarvoor is volledige zuiverheid van hart. De leerling in het Occultisme kan met Zoroaster zeggen, dat zuiverheid van denken, zuiverheid van woord

en zuiverheid van daad de essentiële vereisten zijn voor iemand die boven het gewone niveau wil uitstijgen en zich bij de “goden” wil aansluiten. Het aankweken van het gevoel van onbaatzuchtige filantropie is het pad dat daartoe moet worden bewandeld. Want dát alleen zal leiden naar Universele Liefde, en het steeds verder ontplooiën van Universele Liefde zal ons voeren naar bevrijding van de ketenen die door Maya rond het Ego zijn gesmeed. Geen enkele leerling zal dit in één keer bereiken, maar zoals onze VEREERDE MAHATMA zegt in *The Occult World*:⁽²⁾

Hoe meer men op de weg naar bevrijding is gevorderd, des te minder zal dit het geval zijn, totdat, als bekroning van alles, menselijke en zuiver individuele persoonlijke gevoelens, bloedverwantschap en vriendschapsbanden, vaderlandsliefde en rasvoorkeur, alle zullen verdwijnen om samen te smelten in één universeel gevoel, het enige ware en heilige, het enige onzelfzuchtige en eeuwige: Liefde, een Onmetelijke Liefde voor de Mensheid als Geheel.

Kortom, het individu is versmolten met het AL. ...

Reactie van Damodar K. Mavalankar op een ingezonden brief van een F.T.S. ‘Contemplatie’⁽³⁾

Ik bedoelde slechts te zeggen dat het tijdelijk afstand nemen van familie of vrienden geen noodzakelijke voorwaarde is voor vooruitgang in het occultisme. Dit moet duidelijk zijn voor iemand die mijn voorbeeld van Janaka zorgvuldig overdenkt. Hoewel hij *in* de wereld stond, was hij niet *van* de wereld. Veel mensen die de betekenis van deze belangrijke lering niet beseffen, beginnen overhaast, vanuit een sentimentele afkeer van het wereldse, die waarschijnlijk voortkomt uit een of andere wereldse teleurstelling, met het beoefenen van wat zij beschouwen als een ware vorm van *contemplatie*. Alleen al het feit dat het *motief* dat hen ertoe aanzet om deze techniek te beoefenen, is zoals in het citaat van mijn correspondent is beschreven⁽⁴⁾ — alleen al dit feit is een voldoende aanwijzing dat de kandidaat de ‘contemplatie’ van een *Raja Yogi* niet kent. Dit nu maakt het, uiteraard, voor hem onmogelijk de juiste methode te kunnen volgen; en de lichamelijke training waaraan hij zich onderwerpt, voert hem tot de rampzalige resultaten waarnaar in het artikel wordt verwezen.

Iedere lezer die voldoende intuïtief is om een praktisch leerling in het occultisme te zijn, zal onmiddellijk inzien dat het toewerken naar volmaaktheid het hoogste ideaal

is dat een mens zich kan stellen. Dat is niet het werk van één dag, ook niet van een paar jaar. “De Adept *wordt*; hij wordt NIET GEMAAKT” — is een lering die de leerling allereerst moet beseffen. De aspirant werkt naar zijn doel toe gedurende een reeks van levens. Col. Olcott zegt in zijn *Boeddhistische Catechismus*:

... Ontelbare generaties zijn nodig om een mens tot Buddha te doen ontwikkelen, en de ijzeren wil om er een te worden, is in de gehele opeenvolgende reeks van levens aanwezig.

Die “ijzeren wil” om *volmaakt* te worden moet *onophoudelijk* werkzaam zijn, zonder ook maar één ogenblik te verslappen, zoals duidelijk zal zijn voor iemand die *het artikel in zijn geheel aandachtig leest*. Wanneer daarin duidelijk wordt gezegd dat gedurende de tijd dat deze contemplatie niet wordt beoefend, dat wil zeggen de ijzeren wil niet wordt uitgeoefend, het proces van het uitstoten en aantrekken van atomen niet wordt gestopt, en dat de instinctieve of andere verlangens zo moeten worden gereguleerd, dat zij alleen die atomen aantrekken die geschikt zijn voor zijn vooruitgang — dan kan ik mijn correspondent niet begrijpen wanneer hij mij vraagt wat hij op een bepaald uur in de ochtend moet doen. Hij dient alleen die gedachten te koesteren die niet onverenigbaar zijn met het hoogste ideaal waarnaar hij moet streven. Met volmaaktheid, die (overigens) zijn hoogste ideaal zou moeten zijn, bedoel ik die *goddelijke* kwaliteit van mens-zijn die volgens de Occulte Filosofie het zevende ras van de zevende Ronde zal bereiken. Dit hangt, zoals iedere beginneling weet, in hoge mate af van het aankweken van het gevoel van Universele Liefde, en daarom is een oprecht verlangen om een of ander praktisch filantropisch werk te doen de eerste vereiste. Ik geef toe, deze toestand is weliswaar geen *absolute volmaaktheid*, maar die uiterste grens van ultieme Spirituele volmaaktheid ligt op dit moment buiten ons bevattingvermogen. Die toestand kan alleen intellectueel verwezenlijkt worden als praktisch ideaal door die *goddelijke mensen* — Dhyān-Chohans. Om ons met HET AL te vereenzelvigen, moeten we erin leven en het doorvoelen. Hoe kan dit worden gedaan zonder het ontplooiën van Universele Liefde? Natuurlijk ligt Adeptschap niet eenvoudig binnen ieders bereik. Maar anderzijds wordt er in het occultisme geen onaangename plaats of lokaliteit aangewezen voor hen die zijn dogma's niet aanvaardden. Het erkent alleen een steeds opwaarts gaande evolutie overeenkomstig de keten van oorzaak en gevolg die wordt aangestuurd door de onveranderlijke wet van de Natuur.

Damodar K. Mavalankar 'Contemplatie II'⁽⁵⁾

(...) de meditatie van een *chela* moet bestaan uit het “redeneren van het bekende naar het onbekende”. Het “bekende” is de fenomenale wereld, waarneembaar met onze vijf zintuigen. En alles wat we in deze gemanifesteerde wereld zien zijn de gevolgen, waarvan de oorzaken moeten worden gezocht in de noumenale, de ongemanifesteerde, de “onbekende wereld”: dit moet worden bereikt door meditatie, dat wil zeggen, een voortdurende aandacht op het onderwerp. Het occultisme is niet aangewezen op één methode, maar maakt gebruik van zowel de deductieve als de inductieve methode. De leerling moet eerst de algemene axioma's leren. Voorlopig zal hij ze natuurlijk moeten hanteren als veronderstellingen, als hij ze zo wil noemen. (...) Wat de leerling allereerst moet doen is deze axioma's *begrijpen* en, door de deductieve methode toe te passen, van het universele naar het bijzondere gaan. Vervolgens moet hij redeneren vanuit het “bekende naar het onbekende,” en zien of de inductieve methode, het gaan van het bijzondere naar het universele, deze axioma's ondersteunt. Dit proces vormt de eerste fase van ware contemplatie. De leerling moet het onderwerp eerst intellectueel begrijpen voordat hij zijn aspiraties kan hopen te verwezenlijken. Wanneer dit is bereikt, komt de volgende fase van meditatie, die bestaat uit “het onuitsprekelijke verlangen van de innerlijke mens om ‘zich naar het oneindige te begeven.’” Voordat een dergelijk verlangen op de juiste wijze kan worden gericht, moet het doel waarop men dit verlangen gaat richten, worden vastgesteld tijdens de voorgaande fasen. De hogere fase bestaat in feite in het praktisch verwezenlijken van wat de eerdere fasen binnen iemands begripveld hebben gebracht. Kortom, contemplatie in haar ware betekenis is de waarheid beseffen van Éliphas Lévi's uitspraak:

Geloven zonder te weten is zwakheid; geloven omdat men weet is kracht.

Het is, met andere woorden, inzien dat “KENNIS KRACHT IS.” Het boek *The Elixir of Life* geeft niet alleen de voorbereidende stappen op de ladder van *contemplatie*, maar vertelt de lezer ook hoe hij de hogere denkbeelden kan *verwezenlijken*. Het schetst, als het ware aan de hand van het proces van contemplatie, de relatie tussen de mens, “het bekende”, het gemanifesteerde, het verschijnsel [phenomenon], en “het onbekende”, het ongemanifesteerde, het noumenon. Het laat de leerling zien over welk ideaal

hij moet contempleren en hoe hij zich daartoe verheft. Het toont hem de aard van de innerlijke vermogens van de mens en hoe deze ontwikkeld kunnen worden. Op een oppervlakkige lezer kan dit misschien overkomen als het toppunt van zelfzucht. Reflectie of contemplatie zal echter laten zien dat het tegenovergestelde het geval is. Want het leert de leerling dat om de noumena te begrijpen, hij zichzelf moet vereenzelvigen met de Natuur. In plaats van zichzelf te beschouwen als een geïsoleerd wezen, moet hij zichzelf leren beschouwen als deel van het INTEGRALE GEHEEL. Want in de ongemanifesteerde wereld kan duidelijk worden gezien dat alles wordt beheerst door de “Wet van Affiniteit”, de aantrekkingskracht van de één tot de ander. Daar is alles Oneindige Liefde, opgevat in haar ware betekenis.

Het is nu misschien niet misplaatst om kort te herhalen wat reeds is gezegd. Het eerste wat moet worden gedaan, is de axioma's van het Occultisme te bestuderen en er volgens de deductieve en inductieve methoden mee te werken. Dat is echte contemplatie. Om deze contemplatie van nut te laten zijn, moet wat theoretisch begrepen is, praktisch worden waargemaakt. Hopelijk maakt deze uitleg de betekenis van het vorige artikel over dit onderwerp duidelijker.

Helena P. Blavatsky over illusie en werkelijkheid: *The Secret Doctrine I*, blz. 39-40 (orig. editie)

Maya of illusie is een element dat bij alle eindige dingen optreedt, want alles wat bestaat heeft slechts een relatieve en geen absolute werkelijkheid, omdat de vorm waarin het verborgen noumenon voor een waarnemer verschijnt, afhangt van zijn waarnemingsvermogen. Voor het ongeoefende oog van een barbaar is een schilderij in eerste instantie een zinloze wirwar van gekleurde strepen en klodders, terwijl een geoefend oog er onmiddellijk een gezicht of een landschap in ziet. Niets is blijvend, behalve het ene verborgen absolute bestaan dat in zich de noumena van alle werkelijkheden bevat. Alle bestaansvormen, op elk gebied van het zijn, tot de hoogste Dhyān-Chohan toe, zijn min of meer als schaduwen die door een toverlantaarn op een kleurloos scherm worden geworpen; maar toch zijn alle dingen *relatief* werkelijk, want ook de waarnemer is een weerspiegeling, en de waargenomen dingen zijn daarom voor hem even werkelijk als hijzelf. Al wat de dingen aan werkelijkheid bezitten, moet men in de dingen zoeken vóórdat of nadat ze als een flits door de stoffelijke we-

reld zijn gegaan; maar we kunnen zo'n innerlijk bestaan niet rechtstreeks waarnemen zolang we waarnemingsinstrumenten hebben die slechts het stoffelijk bestaan binnen het bereik van ons bewustzijn brengen. Op welk gebied ons bewustzijn ook actief is, zowel wij als de dingen die tot dat gebied behoren, zijn voor dat moment onze enige werkelijkheden. Naarmate we een hogere trap van ontwikkeling bereiken, ontdekken we dat we tijdens de stadia die we hebben doorlopen, schaduwen voor werkelijkheden hebben aangezien. De opwaartse groei van de Ego is een reeks steeds verder gaande bewustwordingen, waarbij elke vordering gepaard gaat met de gedachte dat we nu eindelijk de “werkelijkheid” hebben bereikt. Maar pas wanneer we absoluut Bewustzijn hebben bereikt en ons eigen bewustzijn daarin hebben laten opgaan, zullen we vrij zijn van de door Maya voortgebrachte illusies.

Referenties

1. Bron: Dāmodar, 'Contemplation'. Artikel in *The Theosophist*, Jrg. V, Nr. 5, Februari 1884, blz.112, 114. Opgenomen in: Sven Eek (red.), *Dāmodar, the Writings of a Hindū Chela*. Theosophical University Press, Point Loma, Cal. 1940, blz. 86, 92-93 [gratis te downloaden van website <https://www.theosociety.org/pasadena/damodar/dam-hp.htm>. Bevat een uitstekend artikel 'Biographical Notes' van Charles Ryan] en opgenomen in: Sven Eek (red.), *Dāmodar and the Pioneers of the Theosophical Movement*. The Theosophical Publishing House, Adyar 1978, blz. 388, 393.
 2. A.P. Sinnett, *The Occult World*, blz. 152 (Am. editie). Zie de originele brief in: *Mahatma Letters to A.P. Sinnett*, Brief 8 (Barker editie), Brief 15 (Chron. editie).
 3. Bron: Dāmodar, reactie op een ingezonden brief van een F.T.S. 'Contemplation'. Artikel in *The Theosophist*, Jrg. V, Nr. 7, April 1884, blz.171. Opgenomen in: Sven Eek (red.), *Dāmodar, the Writings of a Hindū Chela*. Theosophical University Press, Point Loma, Cal. 1940, blz. 95-97, en Sven Eek (red.), *Dāmodar and the Pioneers of the Theosophical Movement*. The Theosophical Publishing House, Adyar 1978, blz. 395-397.
 4. ... iedereen die, vanwege een meningsverschil met een familielid, of uit gekwetste ijdelheid, of in een emotionele opwelling, of met het zelfzuchtig verlangen om de goddelijke kracht voor laagstaande doeleinden te gebruiken, overhaast aan contemplatie begint, slaat te pletter op de rots die het bekende van het onbekende scheidt.
 5. Bron: Dāmodar, 'Contemplation II'. Artikel in *The Theosophist*, Jrg. V, Nr. 11, Augustus 1884, blz. 268. Opgenomen in: Sven Eek (red.), *Dāmodar, the Writings of a Hindū Chela*. Theosophical University Press, Point Loma, Cal. 1940, blz. 99-101, en Sven Eek (red.), *Dāmodar and the Pioneers of the Theosophical Movement*. The Theosophical Publishing House, Adyar 1978, blz. 399-400.
-

Gebed en aspiratie

Als ons de vraag wordt gesteld “Bidden Theosofen?” dan antwoord ik “ja en nee”; het hangt ervan af wat de vraagsteller onder bidden verstaat. Als hij bedoelt dat je op je knieën gaat en een smeekbede richt tot een zuiver denkbeeldige god buiten hemzelf, waarbij nog komt dat het intellect enorm veel moeite moet doen om er zich een voorstelling van te maken, en die daarom niet instinctief in het menselijk hart als een realiteit aanwezig is, dan moeten wij antwoorden: “Nee, niet zo’n soort gebed”. Dat zou een verloochening zijn van de god in de mens, die je dan zijn rechten zou ontzeggen; je doet dan een beroep op hulp buiten de god in de mens. Dit is niets anders dan een smeekbede, een verzoek, het bedelen om gunsten. Het is zuiver exoterisch.

Het ware gebed is de rijke, diepe, spirituele nederigheid van het menselijke zelf dat zich een voorstelling vormt van het onuitsprekelijk verhevene. Het is een verlangen gelijk aan de hemelse Vader te worden, zoals Jezus het formuleerde: het verlangen om een zoon van het Goddelijke te worden. Het is bijna een opdracht van de mens aan zichzelf om op te staan en over te gaan naar hogere dingen, omhoog naar het Goddelijke, waarvan een vonk in elke menselijke ziel klopt.

Wanneer we in een sympathische verbinding, in een gelijke trillingsfrequentie, komen met deze innerlijke hartslag, dit pulseren van het Goddelijke, dan vernieuwt zich ons leven en worden we volledig hervormd. We zijn dan niet slechts

mensen die om gunsten bedelen en daardoor onszelf verzwakken. We beginnen onze eenheid met het Goddelijke te erkennen. We worden ons bewust van onze waardigheid, die ons als een gewaad omhult. En welk gebed is nobeler dan wanneer de zoon ernaar verlangt gelijk te worden aan zijn goddelijke ouder?

Van dit gebed houden Theosofen. Ikzelf ga ’s nachts nooit slapen en sta ’s morgens nooit op voordat ik ten minste één keer mezelf verhev en deze ervaring opdoe. Zo’n gebed is niet slechts een mentale toestand. Het is een levenswijze, een manier van leven, die degene die erdoor wordt aangehouden en deze levenswijze volgt, waardigheid geeft, die zijn denken met begrip verrijkt, en die hem in harmonie brengt met al wat leeft.

Het best bidt hij die alles van groot tot klein het meest liefheeft.

Ja, want dit is één worden met alles om ons heen. Het betekent eenvoudig dat je geleidelijk je bewustzijn uitbreidt, elke dag een beetje meer uitbreidt, zodat het iets meer van de omringende wereld in zich opneemt, omvat en omsluit. Als we zo bidden, zo leven, denken, voelen, groeit ons bewustzijn steeds meer, totdat we uiteindelijk op een dag in staat zullen zijn om in onze gedachten en gevoelens het universum te omvatten. Dan zullen wij niet langer alleen maar mensen zijn; wij zullen god-mensen zijn, en na onze dood zullen wij onze plaats innemen tussen de goden, de

Kerngedachten

» Waar gebed is een opdracht van de mens aan hemzelf om over te gaan tot hogere dingen, naar het Goddelijke, waarvan een vonk in elke menselijke ziel klopt.

» Zo’n gebed is meer dan een mentale toestand: het is een manier van leven.

kosmische geesten, aartsengelen, engelen, machten — als u van de christelijke bewoordingen houdt.

Wat is het verschil tussen een gewoon mens en een genie? De gewone mens is iemand die leeft in het kleine, begrensde omhulsel van persoonlijk bewustzijn; hij kan daar niet buiten gaan. Hij heeft geen intuïtie, geen inspiraties. De geniale mens is iemand die dit omhulsel heeft opengebrouwen. Hij trekt in bewustzijn en gevoel eropuit naar het omringende universum. Hij vibreert in synchrone frequentie met het universum om hem heen, en daardoor komen inspiratie en verheven ideeën. Hij ziet, hij voelt — en mensen zullen zeggen: “Er is een genie opgestaan”. Dit is het gebed waar we van houden. Het brengt ons in contact met alle dingen. Het wekt kwaliteiten in ons op die tot dan latent in ons waren, maar die nu de kans krijgen om naar buiten te komen, om zich te ontwikkelen, om zich te ontrollen, om zich uit te breiden. En met waarachtig bidden bedoelen we niet alleen het uitbreiden van het persoonlijk bewustzijn om één te worden met het universeel bewustzijn, maar ook dat we deze ervaring in praktijk brengen. En dit is een even grote vreugde: in praktijk brengen wat we verkondigen. Anders zijn we niet meer dan rinkelende cimbalen en het geroffel van lege trommels — *Vox et praeterea nihil*, een stem en meer niet. Maar als je het gebed *in de praktijk toepast*, dan versterk je je eigen krachten door oefening. Wat je zelf hebt gevoeld, begin je in praktijk te brengen. Je ziet het licht van begrip in de ogen van andere mensen schitteren; een nieuwe en verborgen sympathie tussen de ene en andere mens komt tot aanzijn. Er is nieuwe levenskracht. Dit soort gebed is aldus een manier van leven. Het is ook wetenschap, het is filosofie, het is religie. In dat soort gebed geloven wij, en sommigen van ons beoefenen het voortdurend.

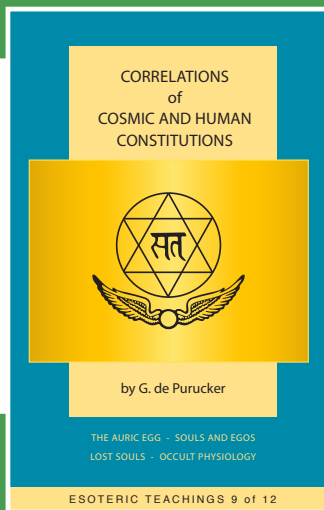
Wij zijn kinderen van het Oneindige, van het Goddelijke. Onze Godheid is intra-kosmisch en toch transcendent, precies op dezelfde manier als een mens niet alleen zijn fysieke lichaam is, en niet alleen zijn denken of zijn geest. Hij is lichaam en gevoelens en emoties en denkvermogen en ziel; maar daarboven is hij transcendent; er is iets in hem dat groter is dan dit alles. Dat is de vonk van het Goddelijke, de vonk waardoor de mens verbonden is met het Onzichtbare, met het Goddelijke. Die vonk is het belangrijkste, het sterkste element in ons. Het is de overheersende en sturende factor van ons lot, en als we groter, edeler en verhevener willen worden, moeten we onszelf verheffen tot die vonk; we moeten onszelf verheffen door te leven wat we weten. En dan zal ons leven groots worden. En ten slotte, wanneer we dit relatief volmaakt beoefenen, dan zal

de visie van genialiteit ongemerkt in ons denken sluipen. Want genialiteit betekent kosmische wijsheid. Genialiteit gaat gepaard met een steeds groeiend begrip, en uiteindelijk beginnen we te beseffen dat we niet slechts een mens zijn met misschien een leven na de dood in de hemel of de hel, maar dat onze bestemming de bestemming van het oneindige al is: dat we eindeloos zijn, even eindeloos als de duur, als de kosmische tijd, dat het grenzenloze heelal ons thuis is; dat we hier op aarde slechts voor een enkele dag zijn; dat dit niets meer dan een fase is in onze evolutionaire reis omhoog en steeds verder.

Dit is waar we naar streven, dit is waar we voor bidden: een steeds groter wordend bewustzijn door aspiratie, door studie, door het leven te leven dat we belijden — een steeds ruimer wordend bewustzijn op weg naar dat Ultieme, een eenheid met het Goddelijke. We gaan door alle natuurrijken, groeien van mens tot supermens; van supermens tot halfgod; van half-goddelijkheid tot goddelijkheid, tot supergoddelijkheid, en zo verder en verder op de eindeloze ladders van het leven. Wat een wonder! Wat een voorstelling! Die goddelijke geest waarover wij zo luchthartig spreken – omdat hij een intuïtie vertegenwoordigt, een antwoord is op dat verlangen, die onuitsprekelijke honger in ieder normaal mens – wij beseffen dat die goddelijkheid slechts onze menselijke voorstelling is van iets wat nog wonderbaarder en grootser is, waarvan wij nooit een einde kunnen bereiken; dat is groei en vooruitgang en de zich eeuwig en altijd uitbreidende genialiteit van het bewustzijn.

Bidden Theosofen? Op deze wijze proberen wij ons dagelijks leven tot een gebed door middel van daden te maken. Wij hebben de draad van Ariadne, wij hebben de sleutel, en wij proberen die te gebruiken. En weet je wat de sleutel is? Goddelijke wijsheid. En weet je wat het slot is? Goddelijke wijsheid. De mens zelf, die de sleutel ter hand neemt. Hij steekt hem in zijn eigen bewustzijn, draait hem een klein beetje, en de magie stroomt uit de iets geopende deur, uit de onuitsprekelijke mysteries die erin verborgen liggen, uit de kosmische bron. Geen mens kan het ooit benoemen. Het is niet te benoemen. Benamingen verlagen het slechts. Een eeuwige aspiratie daarnaar — dat is bidden. Door dit te doen groeien we. Wat een hoop en wat een vrede! Wat groeit het begrip als een mens uit zichzelf, uit zijn eigen bewustzijn, het einde van Ariadne's draad heeft gevat. Dit, in zijn gestadig voortschrijdende stadia van ervaring en groei, is wat wij Inwijding noemen. Wie oren heeft om te horen, laat hem horen!

Bron: G. de Purucker, *Wind of the Spirit*, blz. 51-54.

Esoteric Teachings deel 9 van G. de Purucker

We zetten onze besprekingen van de *Esoteric Teachings* van Gottfried de Purucker voort met deel 9.

Esoteric Teaching 9

Dit deel heeft als titel: *Correlations of Cosmic and Human Constitutions* (De verbanden tussen de Cosmische en menselijke constitutie).⁽¹⁾ Gottfried de Purucker (GdP) werkt het bekende hermetische axioma uit: zo boven, zo beneden. Het menselijke bewustzijn, in zijn gecompliceerde veelvoudigheid, is een kopie in het klein van de krachten en aspecten zoals die in de grote Cosmos bestaan, ja, die feitelijk de Cosmos samenstellen en zijn. (We schrijven Cosmos opzettelijk met een C, omdat we de innerlijke gebieden van ons zonnestelsel bedoelen. Kosmos (met een K) wordt in de Theosofie gebruikt voor ons melkwegstelsel, met al zijn 'lagen'.)

Voor iedereen die meer van het samengestelde bewustzijn wil begrijpen, is dit deel een *must*. Het zou tot het verplichte materiaal moeten behoren van iedereen die psychologie studeert. En zijn we niet allemaal psycholoog, mensen die zichzelf willen leren kennen?

De leringen lijken vaak moeilijk, maar de moeilijkheidsgraad ligt veeleer in het feit dat ze anders zijn dan wat algemeen bekend is. Ook

mensen die jarenlang de Theosofia hebben bestudeerd, verbazen zich vaak over hoe GdeP in dit boek de samengesteldheid van de mens uitlegt. Als je echter gaat begrijpen wat hij ons probeert duidelijk te maken, dan opent zich een wereld van nieuwe, zeer inspirerende ideeën.

Aurisch Ei

De samengesteldheid van de mens wordt in deze *Teaching* vanuit verschillende perspectieven beschreven. Allereerst geeft GdeP leringen over het Aurisch Ei. Hij verstrekt over dit onderwerp informatie die, voor zover mij bekend, nergens anders in de theosofische literatuur is terug te vinden. Hij gaat hier verder dan Blavatsky in haar Esoterische instructies III.⁽³⁾ Dit boekje is dan ook een grote steun om die instructie van Blavatsky beter te begrijpen. Veelal wordt het Aurisch Ei beperkt tot de aura die om de fysieke mens hangt. Het Aurisch Ei echter is een *Ei van Aura's*. Omdat de mens samengesteld is en bestaat uit verschillende bewustzijnsbeginselen en monaden – een onderwerp dat GdeP in een later hoofdstuk behandelt –

Kerngedachten

- » Deel 9 van de *Esoteric Teachings* beschrijft de correlatie tussen de samengesteldheid van de mens en van de kosmos.
- » Een mens bestaat uit zeven beginselen van bewustzijn en is ook een samenstel van verschillende monaden.
- » De totale mens is gehuld in het Aurisch Ei, een omhulsel dat reikt tot de verste uithoeken van ons Universum.

zijn er ook verschillende aura's. Op elk gebied van het Aurisch Ei – het goddelijke, het geestelijke, het mentale, het begeerte-element, het astrale – is er een aura. Al die aura's tezamen vormen het Aurisch Ei, ofwel een gelaagd eivormig hulsel dat de *gehele* mens omgeeft.

De leer omtrent het Aurisch Ei kan een hoop vragen beantwoorden, zoals uit dit deel blijkt. Het feit dat we met elkaar kunnen communiceren, elkaar kunnen begrijpen, is vanwege het Aurisch Ei. Ook zogenaamde wonderen worden ermee verklaard, zoals dat mensen buiten hun fysieke zintuigen kunnen waarnemen.

Misschien is het grootste 'wonder' wel, dat iemand die bovenpersoonlijk liefheeft, van zijn Aurisch Ei een beschermend schild maakt. Geen negatieve of haatdragende invloed komt daar doorheen.

Dit laatste zou ons moeten doen beseffen hoe belangrijk het is al het leven bovenpersoonlijk lief te hebben. Het is onze plicht om in sympathie te synchroniseren met onze medemensen, niet alleen omdat we ons dan zelf beschermen tegen allerlei onheil, maar vooral ook omdat we daarmee anderen inspireren in hun hogere delen te leven. Want met synchroniseren bedoelt GdeP niet dat we naar een niveau moeten afdalen dat beneden ons ligt, maar juist dat we door aspiratie en bovenpersoonlijke wil een ander laten vibreren op een hoger niveau.

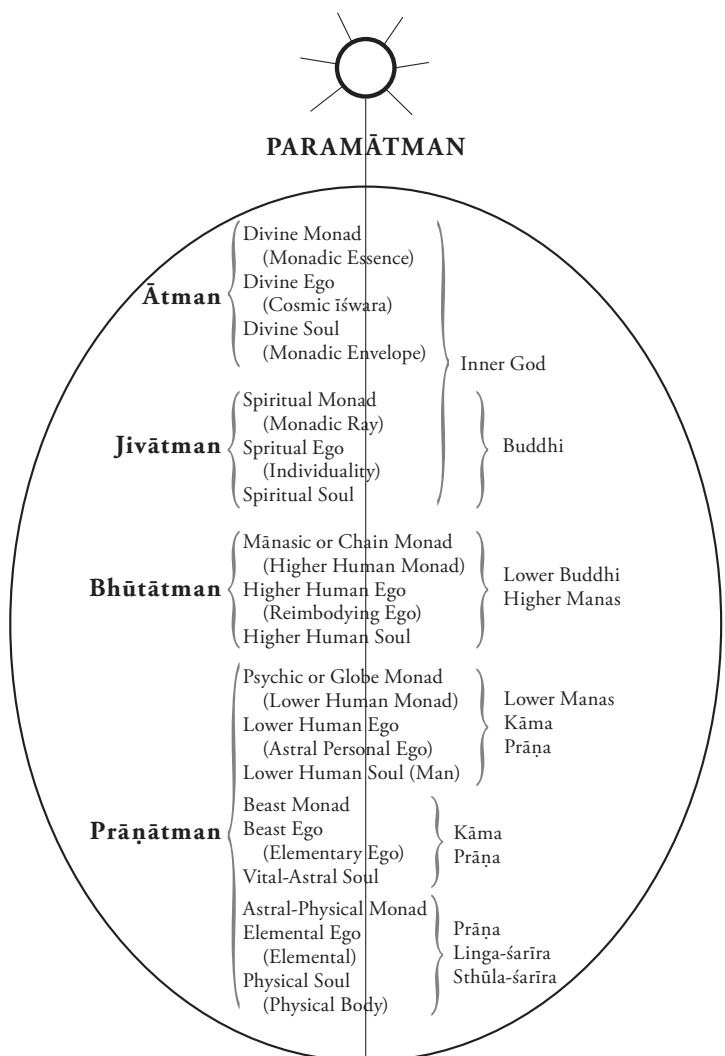
Samengesteldheid – beginselen en monaden

Een andere manier om de samengesteldheid uit te leggen, is door uit te gaan van beginselen van manifestatie: Ātman, Buddhi, Manas, Kāma, Prāṇa, Linga-śarīra en Sthūla-śarīra. De zeven beginselen van manifestatie zijn zeven vormen van 'materiaal'. (GdP gebruikt het Engelse woord *stuffs*, (grond)stof, materiaal, element). In veel theosofische werken vind je deze indeling terug. H.P. Blavatsky start met deze indeling, die misschien iets gemakkelijker te begrijpen is dan de indeling van monaden. Volgens het plan van de Meesters van Wijsheid en Mededogen moest de leer van het samengestelde bewustzijn geleidelijk worden ingevoerd te beginnen met deze indeling.

Wie dieper doordringt in *De Geheime Leer* van mevrouw Blavatsky, beginnende bij de tweede grondstelling in een voetnoot (deel 1, blz. 17 oorspr. Engelse uitgave), en later in dit boek (deel 1, blz. 610-634 van oorspr. Engelse uitgave), in een heel uitgebreid stuk, zal echter merken dat ook zij uitging van de mens als een samenstel van verschillende monaden. In eerder werk – *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte* – had GdeP deze leer verder uitgewerkt, maar nog uitgebreider komt ze in dit boek naar voren.

Is deze leer nu in strijd met de leer van de zeven beginselen van manifestatie? Zeker niet! Als je deze *Teaching* zorgvuldig leest, ga je begrijpen dat deze leringen elkaar aanvullen.

De zeven beginselen van manifestatie zijn de universele bouwelementen van de gehele Cosmos en elke monade heeft in zichzelf deze beginselen, zij het dat niet elke monade deze beginselen in gelijke mate heeft ontwikkeld of tot uitdrukking brengt. Al in een vorige *Teaching* werd uitgelegd dat monaden 'godsvonken' zijn, centra van bewustzijn die in essentie grenzenloos zijn. De graad van ontwikkeling van een monade – ofwel de mate waarin de inherente vermogens *geactiveerd* zijn – bepaalt haar niveau of status. Daarom kun je spreken van een goddelijke, geestelijke, menselijke of dierlijke monade. Elk van de monaden die het totale menselijke wezen vormen, geeft *met name* uitdrukking aan sommige van deze beginselen of elementen van bewustzijn (zie schema hieronder).

Dezelfde structuur vind je terug in de Cosmos, hoewel we de verschillende monaden daar met andere namen aanduiden.

De mens is de microkosmos. In elk mens zit dan ook een levende God, een levende Buddha, een levende Meester van Wijsheid. Je kunt daarom jezelf 'openen' voor de invloed van deze verder ontwikkelde monaden in de stroom van bewustzijn die je bent. Je moet dan de karakteristieken van de hogere monaden in jezelf wekken. We spreken dan over inzicht, begrip, mededogen, kortom, het bovenpersoonlijke.

Zie de gehele mens als een Aurisch Ei, reikend tot de grenzen van ons Universum, waarin verschillende monaden, elk op haar eigen ontwikkelingsniveau, samenwerken. Elke monade leeft in een van de zeven kosmische gebieden, doet stralen of stromen van vitaliteit uit zichzelf voortkomen, vormt zich een voertuig op het kosmische gebied waar zij thuishoort om daar ervaring op te doen. Wanneer je rustig deze *Teaching* leest, word je langzaam meegenomen in dit beeld. Het levert je denkstof op waarmee je een heel leven – of misschien wel levens – vooruit kan.

Naar 'boven' en naar 'beneden'

Als je de eerste hoofdstukken van dit deel goed overdenkt, zullen veel theosofische leringen veel beter te begrijpen zijn. Je begrijpt dan beter hoe je je tot het geestelijke kunt verheffen en hoe je het tijdelijke kunt verwisselen voor het blijvende, maar je begrijpt ook dat er een mogelijkheid is om 'af te haken'.

De natuurlijke gang van elke monade is zich te richten op die welke 'boven' haar ligt. Het dierlijke in ons richt zich op de persoonlijke mens en zal in de verre toekomst de drempel naar het mensenrijk oversteken en een beginnend mens worden. De persoonlijke mens zal, als hij zijn evolutietocht met succes volbrengt, van binnenuit die aspecten 'uitpakken' die nu al door de monaden die verder ontwikkeld zijn, zijn uitgepakt. Enzovoort. We groeien gezamenlijk.

Er is echter ook een *tegennatuurlijke* beweging. Die wordt in deze *Teaching* behandeld als GdeP het onderwerp 'verloren zielen' bespreekt. Natuurlijk kan de *onsterfelijke monade* niet verloren gaan. In zeer zeldzame gevallen kan een wezen wel zich zo met de lagere gebieden van het bestaan vereenzelvigen, dat het zich losmaakt van de stroom van bewustzijn waar het deel van uitmaakt. Het koord 'knap' en de monade zal weer opnieuw moeten beginnen aan zijn pelgrimstocht door de natuurrijken, zoals deze *Teaching* helder uitlegt.

Zoals gezegd is deze 'terugval' een tegennatuurlijke beweging. De natuurlijke weg gaat omhoog, naar de geest. Op die reis ontwikkelen we vermogens en krachten die anderen nog niet hebben. GdeP vraagt ons indringend: met welk doel wenden we die aan? Is er sprake van persoonlijke of zelfzuchtige doelen? Of ontwikkelen we die vermogens om daarmee beter in staat te zijn onze naasten van dienst te zijn?

Occulte fysiologie

Het laatste hoofdstuk van deze *Teaching* behandelt de occulte fysiologie, zij het dat GdeP zegt dat hij dit met een grote mate van terughoudendheid doet. Waarom? Allereerst omdat je door het leren kennen van de opbouw en structuur van het menselijke lichaam geen spirituele vooruitgang boekt. Maar wat nog belangrijker is, is dat de occulte fysiologie een merkwaardige attractie uitoefent op met name de westerse mens. Het gevolg daarvan is dat hij kan gaan experimenteren met de kennis omtrent bijvoorbeeld de chakra's of hatha-yoga. Dat is gevaarlijk, vooral ook omdat de exoterische werken over deze onderwerpen veelal een verkeerd beeld geven. Het kan leiden tot ernstige fysieke kwalen, maar ook, en dat is nog ernstiger, tot allerlei psychische aandoeningen.

Niettemin, geheel in lijn met de leer over de samengesteldheid van de mens, is het lichaam de tempel van een levende god.

Schat van wijsheid

Het spreekt voor zich dat een korte bespreking als deze geen recht doet aan de rijke inhoud van dit door de Stichting I.S.I.S. opnieuw uitgegeven boekje. Tezamen met de elf andere *Teachings* vormt het een bron van diepgaande wijsheid. Iedere Theosoof doet zichzelf tekort als hij deze *Teachings* niet bestudeert.

Referenties

1. G. de Purucker, *Correlations of Cosmic and Human Constitutions. Esoteric Teachings 9*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 2015.
 2. H.P. Blavatsky, *Collected Writings*, deel XII. The Theosophical Publishing House, Wheaton 1980, blz. 581-652.
-

Theosofie in de Natuur

Heeft elk individueel wezen een uniek karakter?

Dat wijzelf een eigen karakter hebben, waarmee we ons onderscheiden van onze medemensen, is overduidelijk. Maar hoe zit dat met individuele dieren, planten, mineralen, elementalen? En met 'goden', wezens die veel verder ontwikkeld zijn dan de mens?

Wat is 'karakter'?

Ons beginpunt is de theosofische basisgedachte dat alle dingen levend zijn, bewust zijn. Eén grenzenloos Leven doorstroomt al wat is. Elk mathematisch punt in die onmetelijke Oceaan van Leven is de kern van een wezen, een punt van bewustzijn. Elk wezen is in essentie, net als die Oceaan, eeuwig, is er altijd geweest en zal er altijd zijn. En elk wezen draagt, net als die Oceaan, grenzenloze mogelijkheden in zich. Het geeft op zijn eigen unieke wijze gestalte aan een deel van de grenzenloze mogelijkheden uit die Oceaan.

Over die grenzenloze mogelijkheden gesproken: elk wezen heeft de innerlijke drang om die sluimerende vermogens stapsgewijs naar buiten te brengen. Daarbij speelt wederbelichaming een cruciale rol. Gedurende elke periode van uiterlijk leven brengt het wezen iets meer van zijn latente vermogens tot werkzaamheid. Elke belichaming, elke levenscyclus is daarom een etappe op de innerlijke evolutiereis.

Als je over deze basisgedachten na-

denkt, ontdek je dat elk wezen al een grenzenloze ontwikkeling achter de rug moet hebben, een historie zonder beginpunt heeft. Gedurende die ontwikkeling heeft elk wezen zijn potenties tot een ander niveau ontplooid. Het heeft het pad van innerlijke groei op zijn eigen unieke manier gelopen. De eigenschappen in zijn bewustzijn die het nu actief heeft gemaakt, noemen we in hun totaliteit 'zijn karakter'. Het is de totaalsom van de vermogens en gewoontepatronen, neigingen en aspiraties, die het tot nu toe heeft ontplooid. Dat zelf-opgebouwde karakter bepaalt hoe het nu handelt, en hoe het nu op zijn omgeving reageert — waarbij de lessen die het leert, hem de kansen bieden om zijn karakter steeds verder te ontplooien. Elk wezen, zonder uitzondering, ver of niet ver ontwikkeld, heeft dus een uniek, zelfgeschapen karakter.

De geleidelijke ontplooiing van ons karakter

Het opbouwen van ons karakter, dat bestaat uit de totaalsom van onze gewoonten en neigingen, is geen kwes-

Kerngedachten

- » De eigenschappen in het bewustzijn van een wezen, die het nu actief heeft gemaakt, noemen we in hun totaliteit 'zijn karakter'.
- » Elk wezen heeft een uniek, zelfgeschapen karakter. Ons karakter is dus geen 'gegeven'. We bouwen er continu aan.
- » Hoe verder ontwikkeld een wezen is, hoe verder zijn karakter is geïndividualiseerd.
- » Maar ook zeer laag ontwikkelde wezens dragen reeds een individueel karakter in zich. Maar om dat waar te nemen missen we vaak de zintuigen en het inzicht.

tie van ‘stapelen van losse stenen op andere losse stenen’, dus van het leggen van willekeurige onderdelen op een grote stapel. Nee, het is het naar buiten brengen, het ontplooiën of uit-vouwen van de vermogens die in ons bewustzijn besloten liggen. Het is een proces van binnen naar buiten — waarbij we wel altijd de stimulansen uit de wezens om ons heen nodig hebben, om onze sluimerende potenties te wekken en op te bouwen.

Maar dat wil niet zeggen dat elk wezen de uniekheid van zijn karakter al evenzeer tot uitdrukking brengt.

Dit kunnen we demonstreren door te kijken naar de tien groeistadia in een Cosmos, de tien natuurrijken, die tezamen de Ladder van Leven vormen: het pad van ontwikkeling voor alle wezens in onze Cosmos. In bijgaand kader beschrijft Gottfried de Purucker enkele kenmerken van deze tien natuurrijken.

En daarbij valt het op, dat waar in de laagste rijken alle wezens nog ‘als onderdeel van één grote groep’ handelen, de wezens in verder gevorderde rijken hun eigen karakteristiek ontplooiën, en de rijken verder dan de mens hun bewustzijn welbewust afstemmen op de spirituele eenheid achter de hele Cosmos (over die verder ontwikkelde wezens straks meer). Zij zetten hun unieke karakteristieken

enkel nog in ten behoeve van het welzijn en de spirituele groei van al wat leeft.

De natuurrijken tot de mens

We geven iets meer uitleg over de natuurrijken tot aan de mens. Zoals we al zeiden, is er in de elementalenrijken nog sprake van individuen die zich als ‘één golf’ (of ‘één lichaam’) gedragen, hoewel er heel geleidelijk aan individualisatie optreedt. Denk bijvoorbeeld, om een indicatie van deze toestand te geven, aan het feit dat de moderne natuurkunde ontdekt heeft dat alle krachten ‘corpulair’ zijn, kortom, ook te zien zijn als stromen deeltjes. In het mineralenrijk zien we al veel sterker dat de wezens een fysieke vorm aannemen die past bij hun eigen karakteristiek. Een elementaal wezen kan dat nog niet: dat neemt de vorm aan die past bij de invloed waaraan het onderhevig is. Zijn vorm wordt bepaald door wezens die verder ontwikkeld zijn dan hij. Een voorbeeld hiervan zijn onze gedachten. Onze gedachten zijn in feite mentale elementalen, elementalen op het denk-gebied van bestaan. En wij mensen geven aan hen hun karakter en vorm. Bij de lagere planten is niet goed te zeggen wanneer sprake is van één individu of van vele individuen. Denk aan

Beschrijving van de tien natuurrijken⁽¹⁾

Het eerste elementale rijk

Etherisch en zeer vloeibaar van type en karakter, met relatief ongemantelde en niet-geïndividualiseerde monadische deeltjes, of liever eenheden, die een algemeen vitaal organisch bestaan hebben.

Het tweede elementale rijk

Scheiding in, als het ware, kleine druppels van min of meer gedifferentieerde wezens, die niettemin nog verenigd worden door dezelfde vitale stroom of golf.

Het derde elementale rijk

Wezens die nog verder gedifferentieerd zijn, hoewel ze nog steeds samengehouden worden door, en functioneren in, één algemeen vitaal organisch bestaan.

Het minerale rijk

Deels geïndividualiseerde deeltjes, of afzonderlijke wezens, die in een organische eenheid functioneren. Ongecompliceerde vereniging als een lichaam.

Het plantenrijk

Ongecompliceerde vereniging. De drang naar het ontwaken van de individualiteit wordt sterker.

Het dierenrijk

Het ontwaken van afzonderlijke geïndividualiseerde eenheden.

Het mensenrijk

Het opbloeien van de individualiteit. Het ontwaken van een gemeenschappelijk of algemeen bewustzijn.

De groten

Een volgroeide individualiteit. Zelfbewuste realisatie van een gemeenschappelijk algemeen achterliggend bewustzijn.

Half-goddelijke wezens of lagere goden

Volmaakte individualiteit die volkomen opgaat, zonder enig verlies van zijn individualiteit, in het algemene achterliggende bewustzijn. Het ontwaken van cosmisch bewustzijn.

Goden

Het tot uitdrukking brengen in een bewuste realisatie van cosmisch bewustzijn, zonder verlies van een volmaakt bovenpersoonlijke individualiteit.

pollen mos of gras. Bij struiken en bomen is er sprake van één duidelijk afgebakend individu, dat niettemin opgebouwd is uit semi-zelfstandige onderdelen. Als een tak sterft, hoeft de boom nog niet te sterven, en als je een plant stekt, is die dan nog wel hetzelfde individu?

Dieren zijn nog duidelijker dan planten één individu. Dat ze een uniek karakter hebben, blijkt bijvoorbeeld heel duidelijk te constateren in honden, katten en vele hogere dieren in de vrije natuur.

Bij de mens is het denkvermogen – een vermogen dat nog sluimert in lagere wezens – ontwaakt. Welnu, dat elk mens anders denkt, merken we elk uur van de dag. Gottfried de Purucker schrijft hierover:

Er wordt wel gezegd, en vermoedelijk in volle waarheid gezegd, dat geen twee bladeren in een bos precies gelijk zijn; want als dat zo was, dan waren het geen twee bladeren, maar één en hetzelfde blad. Met hoeveel meer redenen kan dit worden gezegd van een zo sterk geïndividualiseerd wezen als een Mens! En, ondanks de individualiteit, formeel gesproken, van zelfs de bladeren in een bos met talloze bomen, vormen deze een enkelvoudig wezen als we ze vergelijken met de uitzonderlijke ontwikkeling van wat algemeen ‘individualiteit’ wordt genoemd, zoals we die vinden in de Mens.⁽²⁾

Samenvattend: het feit dat een elementaal wezen of mineraal wezen nog geen unieke kenmerken laat zien, wil niet zeggen dat het die niet heeft: deze drukken zich alleen – in onze ogen, voor zover wij dat kunnen waarnemen – nog niet, of nog maar minimaal uit.

Het ontvouwen van het eigen karakter is dus iets wat gedurende de loop der evolutie – gedurende talloze belichamingen, en langzaam voortgang makend van het ene natuurrijk naar het andere – steeds verder en verder voortschrijdt. Hoe verder ontwikkeld we zijn, hoe meer we van ons individuele karakter uitdrukken.

En de wezens die verder zijn ontwikkeld dan de mens?

Betekent dit dat de wezens die behoren tot de rijken van de natuur die verder zijn ontwikkeld dan de mens, hun unieke karakteristiek nog verder ontplooid hebben dan in de menselijke groeifase? Bij het vinden van een theosofisch antwoord hierop, moeten we met meerdere dingen rekening houden.

In het bovenstaande kader over de natuurrijken lezen we dat wij mensen toegroeien naar ‘universeel bewustzijn’,

maar dat dat geenszins inhoudt dat we als individu ooit ‘oplossen’ of ‘verdwijnen’ in de totaliteit. Integendeel, onze individualiteit blijft ten volle bestaan — zij het gericht op dienstbaarheid aan de hele Levensgemeenschap.

We weten dat de ‘goden’, net als alle andere wezens in de Cosmos, evoluerende wezens zijn, pelgrims op het Pad, en dus een eigen, uniek Pad van evolutie hebben afgelegd en een eigen karakter hebben ontwikkeld. Elk zonnewezen en planetair wezen heeft een uniek karakter en bevindt zich op een uniek punt van zijn evolutie.⁽³⁾ Zo heeft elke ster een eigen, uniek spectrum van stralen. De eindeloze diversiteit in de kosmos weerspiegelt de diversiteit van de goden.⁽⁴⁾

De vrije wil, die mensen kunnen aanwenden om zelfstandig hun keuzen in het leven te maken, is in verder ontwikkelde wezens nog veel krachtiger ontplooid, omdat hun visie veel minder wordt beperkt door illusies, en hun handelen minder wordt beperkt door gebrek aan zelfdiscipline. Hoe verder ontwikkeld je bewustzijn is, hoe groter je vrije wil is om zelfbewust je levensroute uit te stippelen. Tegelijkertijd hebben alle wezens die hun spirituele vermogens hebben ontwikkeld, één belangrijk ding gemeen. Ze hebben alle geleerd bovenpersoonlijk te leven: een wijze, weldadige rol in de totaliteit van Leven te vervullen. Als het nodig is voor de harmonische ontwikkeling van de totaliteit om bepaalde eigenschappen te ontplooiën, dan zullen ze dat doen. Zoals ook een waar idealistisch mens zich traint in vaardigheden, die hij denkt nodig te hebben om een waardevolle bijdrage te kunnen leveren.

Kortom, het besef van verantwoordelijkheid van ‘goden’ is groots en neemt ook alleen maar toe, en ze zijn daarom vrijwillig dienstbaar aan het geheel. Ze hebben door hun grootse inzicht in de fundamentele eenheid van alle leven, en door hun mededogen voor al wat leeft, groot en klein, de gewoonte opgebouwd om hun unieke capacitei-

Elke ster in het Melkwegstelsel is de uitdrukking van een kosmisch bewustzijn. Het unieke karakter van dat wezen drukt zich uit in de grondkleur van zijn straling.

Bultruggen herkennen elkaar individueel onder andere aan hun zang.

ten zonder condities in te zetten voor het geheel. Deze theosofische leer wordt ook weerspiegeld in de beeldengalerijen van de Borobudur, waarin buddhistische sūtra's zijn uitgebeeld. We citeren uit het *Lucifer*-artikel 'De Borobudur en de Buddha': "Het is interessant hoe de Gandavyuha duidelijk maakt dat ook verlichte wezens unieke, verschillende kwaliteiten hebben kunnen ontwikkelen."⁽⁵⁾

Om meer en dieper te zien, moeten we ons bewustzijn uitbreiden

Bij onze pogingen om het individuele karakter van andere wezens te ontdekken, is het zinvol als we ons realiseren dat ons huidige bewustzijn zijn beperkingen heeft. Om te beginnen zijn de meesten van ons niet gewend om nauwkeurig en langdurig te observeren. Wie dat wel gewend is, en bijvoorbeeld elke dag een troep kauwtjes op hun verzamelplaats (een boom meestal) bestudeert, ziet geleidelijk aan de individuele verschillen tussen de kauwtjes, en alle onderlinge sociale relaties.

Daarnaast zorgen onze huidige zintuigen voor beperkingen. Zo zien we bijvoorbeeld wel alle kleuren tussen rood tot violet, maar niet de kleuren die daarbuiten vallen, die frequenties hebben die groter of kleiner zijn. Wetenschappers hebben fraai uitgezocht hoezeer vogels de wereld anders zien dan wij.⁽⁶⁾

Wij ervaren een boomstam als massief, maar op atomair niveau is het overgrote deel 'lege ruimte'. Zowel het een als het ander klopt: het is maar vanuit welk perspectief je het bekijkt. En dat vermogen om je te verplaatsen in een ander perspectief, daarin zit voor ons de moeilijkheid. En als onze innerlijke visie al vaak tekortschiet om onze medemensen te begrijpen, dan wordt het dubbel zo moeilijk als we ons proberen in te leven in de karakterverschillen van herten of buddha's. Maar we kunnen gelukkig continu ons begripsvermogen verdiepen en verruimen, en onze beperkingen steeds verder 'opschuiven'. Willen we dus het bewustzijn van andere wezens beter leren begrijpen dan we nu doen, dan zullen we ons eerst ervoor gereed moeten maken. Dat geldt voor alle vaardigheden, dus ook deze.

Hoe ver is de wetenschap?

Wordt het bovenstaande theosofische plaatje door de wetenschap bevestigd? Het algemene antwoord is: ja. Dierenonderzoekers hebben duidelijke verschillen in individuele houding en gedrag waargenomen bij de hogere zoogdieren zoals apen, olifanten, walvissen. Dat geldt ook voor een aantal vogelsoorten, zoals we vaak al vlot zien bij vogels die wij zelf houden. Maar hebben individuele vissen, insecten, wormen en eencelligen ook unieke, individuele manieren van reageren? Daar is nog weinig onderzoek

naar gedaan, lijkt ons. Bij octopussen is dat overigens wel waargenomen. De ene octopus is intelligenter, kan de voorwerpen in zijn omgeving beter benutten, dan de andere. En als we het over elementale wezens hebben, zoals scheikundige moleculen, dan verwachten we wellicht dat zij allemaal precies hetzelfde reageren. Maar zelfs dat is niet honderd procent waar. Volgens het universele principe dat alles zijn eigen unieke evolutionaire pad volgt, is er ook op dit niveau geen enkel wezen identiek. Heel interessant is een experiment, waaruit bleek dat individuele moleculen onder dezelfde omstandigheden toch enigszins anders konden reageren.⁽⁷⁾

Om bij je eigen waarnemingen een misverstand te vermijden: kennis van de uiterlijke verschillen tussen individuele dieren (denk aan een libelle waarvan één vleugel ergens is beschadigd) is nog iets heel anders dan het herkennen van individuele verschillen in het karakter van hun bewustzijn. Karakterverschillen drukken zich uit in de unieke manier waarop een wezen op de uitdagingen van zijn omgeving reageert.

Kunnen dieren en planten elkaar individueel herkennen?

Alle wezens hebben dus een eigen karakter. Dat roept de vraag op: welke dieren kunnen hun soortgenoten ook als individu herkennen? De wetenschappers kennen vele voorbeelden van hogere dieren die elkaar als unieke wezens herkennen. In een kudde olifanten kent ieder dier ieder ander persoonlijk.

Een interessant punt daarbij is: dieren herkennen elkaar lang niet altijd op het zicht. Heel vaak herkennen ze de ander aan zijn individuele geur (honden) of geluid (de zang van walvissen zoals bultruggen en van vogels). En misschien kunnen reptielen elkaar herkennen door middel van unieke chemische signalen.

Ook moeten we ermee rekening houden dat dieren gevoeliger zijn op het astrale gebied dan wij mensen, en elkaar mede kunnen herkennen door middel van hun astrale zintuigen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen verklaren waarom een octopus twee mensen kon onderscheiden, terwijl het dier enkel een klein deel van hun gezicht zag, want ze waren allebei in een alles bedekkend duikerspak gehuld.⁽⁸⁾

Kunnen planten elkaar individueel herkennen? Dat is nog onbekend. Maar dat een plant mensen uit elkaar kan houden, blijkt uit een verhaal van een van onze belangstellenden, die dat vertelde na een lezing. Zij had een mimosaplant thuis en had ontdekt dat die in staat was haar te herkennen, want iedere keer als zij in de buurt was,

was er niets aan de hand en bleef de plant onbewogen. Maar zodra haar moeder ermee aan de gang ging, dan reageerde de plant meteen door zijn bladeren in te klappen! Ook hier gaat het mogelijk om de astrale verschillen tussen twee mensen, de 'sfeer' die zij uitstralen. Maar de rol van geur of stem is ook niet uitgesloten.

Elk wezen drukt de grenzenloze Eenheid op zijn eigen manier uit

Onze conclusie is dus: ja, elk wezen heeft een individuele karakteristiek opgebouwd, en zal daarmee doorgaan gedurende al zijn volgende evolutiestadia.

Eén leven doorstroomt al wat is. En – een bijzondere paradox – elk wezen drukt die eenheid op zijn eigen manier uit ...

Referenties

1. G. de Purucker, *The Esoteric Tradition*. Theosophical University Press, Pasadena 1973, deel 2, blz. 940.
 2. G. de Purucker, *H. P. Blavatsky: The Mystery*. Hoofdstuk 'The Great Sages and Seers', deel 1, eerste alinea. Bron: <https://www.theosophy-nw.org/theosnw/teachers/te-hpbm.htm>.
 3. G. de Purucker, *Esoteric Teachings*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 2015, deel 7, blz. 74-106.
 4. G. de Purucker, *Esoteric Teachings*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 2015, deel 5, blz. 21-22.
 5. Erwin Bomas, 'De Borobudur en de Buddha'. Artikel in *Lucifer*, jaargang 41, nummer 1, februari 2019, blz. 13. Zie: https://blavatskyhouse.org/uploads/files/Lucifer_NL/lucifer-nl-2019-1.pdf.
 6. Bron: <https://sciencephiles.com/scientists-show-how-birds-see-the-world-compared-to-humans/>.
 7. 'Gedraagt elk molecuul zich anders?' (rubriek 'Uw vragen'). *Lucifer*, jaargang 30, nummer 2, april 2008, blz. 62-63.
 8. H. Bezemer, 'Voortrekkers in het dierenrijk'. Artikel in *Lucifer*, jaargang 41, nummer 1, februari 2019, blz. 31-32.
-

Uw Vragen

Buddha's

Als wij mensen beginnende denkers zijn kun je Buddha's dan ook beginnende goden noemen?

Antwoord

Nee, tenminste niet als je spreekt over Mānushya, menselijke, Buddha's.

Laten we vooropstellen dat 'Buddha' een algemene term is. Het betekent 'ontwaakte'. Alleen uit die term blijkt al dat er verschillende Buddha's moeten zijn, want je kunt op verschillende niveaus ontwaakt zijn. Daarom zijn er onder de goden net zo goed Buddha's als er onder de mensen zijn.

Menselijke Buddha's zijn vergevorderde, geestelijk ontwaakte mensen. Ze leven niet meer in hun persoonlijk bewustzijn, waarin de meeste mensen thans leven. Het persoonlijk bewustzijn doet ons leven in de illusie dat we afgescheiden zijn van anderen. Buddha's hebben, zoals dat in het Buddhisme wordt genoemd, de andere oever bereikt. Ze hebben zich bevrijd van het persoonlijke bewustzijn. Ze doorzien de illusie van de uiterlijke wereld. Buddha's ervaren de onlosmakelijke banden tussen alle wezens. Ze zijn de essentiële eenheid van alle dingen gewaargeworden.

Niettemin zijn menselijke Buddha's – zoals het woord al zegt – nog geen goden, hoewel ze een flink eind op weg zijn om een Dhyāni-Chohan – een goddelijk wezen – te worden.

Vergelijk het mensenrijk met een uit zeven klassen bestaande school. Als de gemiddelde mens in de vierde klas zit, zitten Buddha's in de zesde, of wellicht zit zelfs een enkeling al in de zevende klas. Pas nadat je alle klassen

met succes doorlopen hebt, ga je over naar de volgende school: het laagste van de godenrijken.

Vraag

Zal ieder mens ooit een Buddha worden?

Antwoord

Niet alleen een mens, maar alles wat leeft en nu nog geen Buddha is, zal eens een Buddha worden. Dus dieren, planten, mineralen, ja, elk atoom uit je lichaam zal mettertijd het stadium van Buddhaschap bereiken. Dit is een zeer essentiële buddhistische leer waarmee de Oude Wijsheid, de Theosofia volledig instemt. Gautama de Buddha vertelde het ongeveer in deze woorden aan zijn discipelen.

O discipelen, laat nooit ontmoediging in je ziel binnendringen. Zie je lijden in de wereld, zie je verdriet en pijn en onwetendheid, ellende en nood die je hart doen ineenkrimpen? Discipelen, alles is voorbestemd om over te gaan in Buddhaschap. Stenen, planten, dieren, alle atomen waaruit ze zijn samengesteld, alles en iedereen, ja ook de zon en de maan en de sterren en planeten — alle zullen in toekomstige tijden Buddha worden. Elk wordt een Buddha.⁽¹⁾

Dat is een zeer troostrijke gedachte, die niet op sentiment of op valse hoop is gebaseerd, maar die als grondslag de strikt logische wetmatigheid van het Universum heeft.

Elk wezen is een monade, een vonk van de eeuwigheid, een in essentie grenzenloos reservoir aan bewustzijn waarvan het leven na leven steeds

een stukje meer ontplooit, tot activiteit brengt. Het enige verschil tussen twee wezens is de mate waarin ze hun innerlijke vermogens en aspecten tot uitdrukking brengen. Verschillen bestaan dus alleen omdat ieder wezen in zijn eigen unieke fase verkeert, maar innerlijk is er geen verschil tussen een god, een mens, een dier of een atoom. Vanuit dat standpunt is het niet meer dan logisch dat elk wezen de vermogens en kwaliteiten die in zijn bewustzijn zitten, eens tot uitdrukking zal brengen. Daarom zullen alle wezens eens het buddhische dat nu al latent in hen is, actief maken.

De inspiratieve kracht van deze idee is zo groot, dat ze de mens uittilt boven alles wat klein is, boven zijn eigen vaak op eigenbelang gericht denken, boven de gedachte dat het nooit beter wordt. Het overpeinzen van dit theosofische feit is een grote stap in de richting van de Buddha die we allen eens zullen worden.

Referentie

1. Gottfried de Purucker, 'The vision of the Lord Buddha'. In: *Wind of the Spirit*, Point Loma Publications, San Diego 1976, blz. 134.

Zijn er volkeren zonder spirituele leiding?

Met de hulp van spirituele Leraren en leringen kunnen we uitvinden wie we zijn. Maar deze Leraren en leringen zijn niet overal te raadplegen. Wat gebeurt

er als je leeft in een gebied waar deze niet bekend zijn?

Antwoord

Er bestaat een wereld-brede samenwerking van Wijzen, die zich tot taak heeft gesteld om de innerlijke groei-stappen van de mensheid zoveel als kan te begeleiden, te stimuleren. Die samenwerking wordt in onze literatuur de Hiërarchie van Wijsheid, Mededogen en Vrede genoemd. Ze zullen elke kans pakken om daar waar mensen zich ervoor openstellen, een zekere portie waarheid en wijsheid door te geven. Het hangt dus niet af van uiterlijke factoren, wat voor spirituele leiding een bepaalde gemeenschap krijgt. Het hangt volledig af van de houding van de betrokkenen: of zij dorsten naar meer begrip, naar oplossingen voor de grote menselijke problemen, of niet.

Die bovenpersoonlijke stimulansen van de Hiërarchie van Mededogen hoeven niet altijd met trompetgeschal gepaard te gaan. Soms maakt een boodschapper zich bekend, zoals in het geval van Helena Blavatsky. Vaker worden mensen door een overgeleverd verhaal, een geschrift, een tekening op een grotwand of een idee geïnspireerd. Ze weten niet wie hun dat idee heeft voorgehouden of waardoor hun oog juist viel op dat ene geschrift in die bibliotheek. Het gaat altijd om de inspirerende invloeden vanuit de hogere mentale sfeer. Dat is die sfeer die is opgebouwd uit de menslievende aspiraties en universele kennis van alle mensen. Die sfeer is er altijd en er kan altijd uit geput worden — waar je ook leeft, wanneer je ook leeft. Er is slechts één ding voor nodig: ons denken erop afstemmen. *Het gelijke trekt het gelijke aan.*

Kortom: geen enkel volk is ooit zonder ware geestelijke leiding geweest, zonder idealen die aansluiten bij hun denkpatroon en vermogens, zonder enige

kennis van het Universum. Ook in de middeleeuwen bijvoorbeeld, in Europa, waren er hier en daar individuen of gemeenschappen die door waarheidsliefde en mensliefde werden gedreven en daardoor vele anderen ten voorbeeld waren. Ook toen werden hier en daar klassieke geschriften bewaard en bestudeerd. Ook stonden enkelen open voor de stimulansen vanuit de islamitische culturen in het Zuiden, die lokaal een grote hoogte van beschaving hadden ontwikkeld.

De opgave is, de bronnen van de Universele Wijsheid te herkennen in je eigen cultuur. Het is heel inspirerend om daar continu alert op te zijn. Soms werken

de groepen die enige ware kennis hebben, in het verborgene. Uit noodzaak. En soms schrijven zij hun teksten in symbolentaal, door middel van hints, of door middel van parabelen.

Maar altijd geldt: als je oprecht zoekt, zal je bronnen vinden. Waarom? Al zoekende doe je een intens beroep op je eigen innerlijke bronnen van Wijsheid: je begripsvermogen en mededogen. En naarmate je die eigen vermogens wakker schudt, zal je medemensen gaan herkennen die vanuit dezelfde motivaties leven. Immers: dan herken je *in* hen, wat jij in jezelf hebt ontplooid. *Het gelijke trekt het gelijke aan.*

Lezingen 2021-2022

Met uitgebreider programma!

Alle lezingen vinden in dit seizoen online plaats. Bij elke lezing is er gelegenheid tot het stellen van vragen, door middel van mail of de chatfunctie. De vragen worden, zoveel als het kan, direct beantwoord.

De Nederlands-gesproken lezingen zijn elke week op de woensdagavond (aanvang 19.30 uur) en de Engels-gesproken lezingen elke week op de zondagavond (ook aanvang 19.30 uur). De Duitstalige lezing is eenmaal in de maand op een zaterdagmiddag (aanvang 17.30 uur).

Nieuw in het programma van dit seizoen, is dat we elke week een Engelstalige lezing of studie bieden. De werkwijze is steeds: na het houden van een lezing op de ene zondag (waarbij al vragen kunnen worden gesteld), wordt een week later op de zondag een studie georganiseerd, over diezelfde lezing. Dat geeft iedereen die de lezing heeft gehoord, de kans om het onderwerp nog verder uit te diepen, of juist om de onderdelen die niet helemaal begrepen zijn, te laten verhelderen. Elke deelnemer heeft tijdens deze studies een actieve inbreng.

Zie voor alle titels en overige informatie:
<https://blavatskyhouse.org/nl/lezingen/>

Als u doorklikt op een lezingenserie, ziet u eerst de Nederlandse en Engelse lezingen, en dan de Duitse lezing, die tot die serie horen.

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Bianca Peeters,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van
den Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactie: J. de Jong-van Wijk,
T: 06-44424848 (b.g.g. 070-3461545)
e-mail: luciferred@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het
recht voor om ingekomen stukken te
selecteren en in te korten.

Abonnementen: kunnen op ieder
gewenst tijdstip ingaan, gelden voor
het hele kalenderjaar en worden
automatisch verlengd, indien ze niet
voor 1 december van het lopende
abonnementsjaar schriftelijk zijn
opgezegd. Dit is niet van toepassing op
cadeau-abonnementen.

Abonnementprijs:
€ 26,50 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 4,60
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45,
fax 070-345 24 67
e-mail: lucifer@stichtingisis.org
internet: www.blavatskyhouse.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt
in enige vorm of op enige wijze,
hetzij elektronisch, mechanisch,
door fotokopieën, opnamen of enige
andere manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor
International Study-centre for
Independent Search for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het
vormen van een kern van Universele
Broederschap, door het bestuderen
en verspreiden van kennis over de
geestelijke achtergrond van mens en
kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen,
lezingen, ondersteuning bij waarheids-
onderzoek, het uitgeven, verkopen en
uitlenen van boeken en tijdschriften,
en het stimuleren van de praktische
toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie
boven-religieus en boven-politiek,
en ontvangt geen overheidssubsidie.
Alle werkzaamheden van Stichting
I.S.I.S. worden verricht op basis van
vrijwilligheid. De organisatie kent geen
betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk
voor enigerlei verklaring of mening, die
in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij
dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

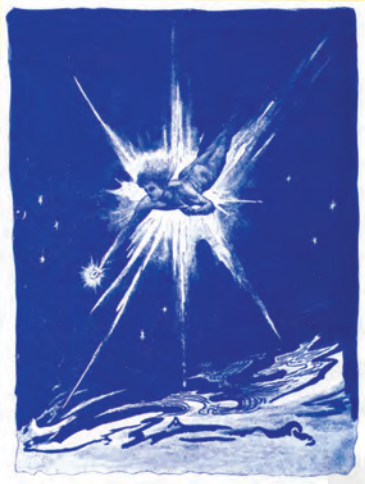

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut
beogende instelling, ANBI nummer:
50872. Zie voor de mogelijkheid om de
stichting financieel te steunen:
www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfeiten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)